REDEMPTIO

A JÁSZ ÉS KUN TELEPÜLÉSEK HONISMERETI LAPJA

XXI. ÉVFOLYAM 3. SZÁM | Ára: 300 Ft | 2014. JÚNIUS

REDEMPTIO (latin szó, ejtsd: redempció) – visszavásárlás, megváltás, önmegváltás. A szó az 1745-ös jászkun redempcióra utal, amikor a jászok és a kunok példás összefogással, saját erejükből visszavásárolták régi kiváltságjogaikat. Mária Terézia magyar királynő 1745. május 6-án írta alá a jászok és a kunok redempcionális diplomáját.

Lehel vezér szobra Jászberényben *Fotó: Baráth Károly*

TARTALOM

Jászsági házoromdíszek ..... 2–3. oldal
Néhány gondolat a szőlővédőszentek jászberényi szoborcsoportjáról ..... 4–6. oldal
Jász lapok a szarajevói merényletről ..... 7. oldal
Jászok Világtalálkozója ..... 7. oldal
Egy néprajzos naplójából – II. rész Kiskunmajsai gyűjtés (1979–1982-ig) ..... 8–9. oldal
A Jászkun Redemptio ünnepe Jászberényben és Szolnokon ..... 10–11. oldal
Pillanatképek a jászberényi és a szolnoki redemptios ünnepségekről Baráth Károly és Bugyi Gábor fotóival ..... 12–13. oldal
A Jászkunság hagyományőrzésért díjazottai ..... 14–15. oldal
Lehel vezér szobra Jászberényben ..... 16. oldal
Búcsú Tímár Gábortól (1959-2014) ..... 17. oldal
Hírek Alsószentgyörgyről ..... 17. oldal
Úti élmények Oszétiából ..... 18–19. oldal
Kitüntették Győriné dr. Czeglédi Márta polgármestert ..... 19. oldal
Forrás buggyant fel Jászberényben ..... 20–21. oldal
Ismét ellobbant egy lámpás A jákóhalmi Papp-lányok a köz szolgálatában .... 21–22. oldal
„Járjá' úgy, mint a szen'györgyi legíny!" ..... 22. oldal
Verselő jászok ..... 22. oldal
Ők így látják a Lehel kürtjét ..... 23. oldal
Az Így látom a Lehel-kürtjét pályázat nyertes pályaművei ..... 24. oldal

Jászsági házoromdíszek

„A jászsági népi házépítésnek régi idők óta megvannak az íratlan szabályai, jellemző sajátosságai. Ezek a sajátosságok, melyek a belső tér beosztásában, valamint a külső formák, az ámbitus, a házoromdísz alkalmazásában nyilvánulnak, más tájegységek építkezési módjától különbözve adják meg a jászsági házak jász jellegét…

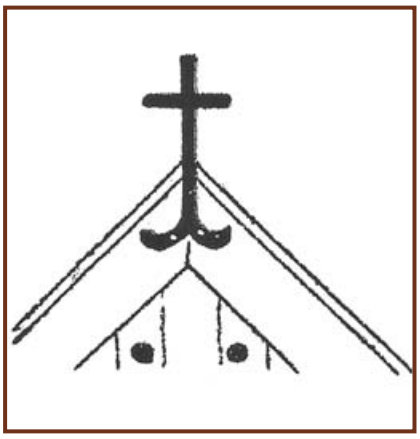

1. ábra

Ha a fa házoromdísz keletkezését kutatjuk, ez ősi formájában nem is annyira a ház külsejének díszítésére szolgált, mint manapság, hanem építési szükségszerűségből került alkalmazásra. A régi jászsági házak ugyanis abban az időben zsúp- és nádtetősek voltak.

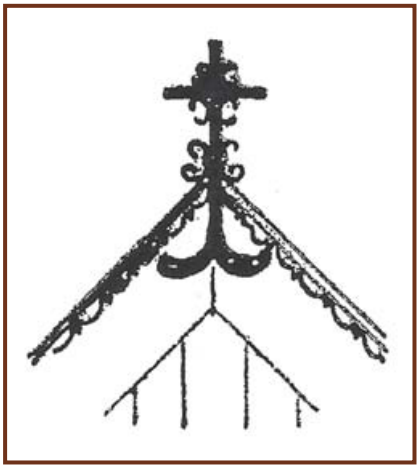

2. ábra

A ház végén a tető oromzatnál a zsúp vagy nád széle deszkával volt beszegve és a végdeszka vaskapcsokkal volt a nád alá helyezett lécekhez erősítve.

Fenn a csúcsnál, ahol a két ék alakban összeillesztett végdeszka összeért, szükség volt valami vasból készült kapocs félére, amely a két deszkát fenn összefogja. Így került aztán reá e célból egy kovácsolt, kereszt alakú lapos vas, melynek alsó szára alól jobbra-balra kétfelé ágazott. Ez a két elágazás a tetőzet végdeszkáira lett szögleve, s tulajdonképpen ennek a szilárd összetartására szolgált.

3. ábra

Felül, mint előbb említettem, kereszt alakban végződött az oromdísz, amely forma a későbbi évszázadok folyamán is megmaradt. Szinte azt mondhatnánk, hogy a házoromdíszek fejlődésében a keresztvégződés volt a vezérlő elv, s ehhez igazodott az oromzat egyéb díszítése az építőmester ízlése és az építtető anyagi lehetősége szerint. (1–2–3. ábra)

4. ábra

Az a tény, hogy a jászsági házak oromdísze nagyobbrészt kereszt alakban végződik, a jász nép mély vallási érzületével állt összefüggésben. A jász nép valóban mély vallási lelkületű, s ez külsőségekben is megnyilvánul. Keresztet tesz a ház végére, az oromzatra, hogy az is hirdesse, abban a házban hitéhez ragaszkodó keresztény család lakik.

A vasból kovácsolt kereszt alakú oromdísz az egyszerű formától a díszesebb és cifrázatokkal ellátott formáig sok változatban előfordul a Jászságban, nagyobbrészt a régibb építésű (1900 előtti) házakon. Szép kézműves munka a Jászberény Árpád u. 22. szám alatti ház vasból kovácsolt cifrázatos oromdísze. (4. ábra)

Díszesebbek, és a jászsági házak külön szépségét nagyban emelik a deszkából kifűrészelt oromdíszek. Ezek is népi eredetű tervezések. Nagyobbrészt olyan házépítők, barkácsolók munkái, kik a velük született hajlamunknál fogva szinte maguktól tanulták meg a fa

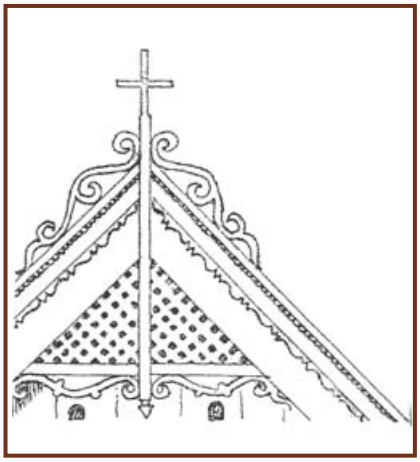

5. ábra

megmunkálásának csínját-bínját. Ezek az elkészült ház oromzatára időt és fáradságot nem kímélve iparkodtak olyan oromdíszt kitervezni és kifűrészelni, amely a ház díszítése mellett az építőnek is dicsőségére szolgált. Az oromdísz cifrázatáról meg lehetett mondani, hogy ezt a házat melyik mester építette. Szívesen és nagy gonddal készítették el az oromdíszt. Cégér vagy reklám gyanánt is szolgált a házépítőnek. Volt is kereslete az olyan barkácsoló mesternek, aki a jól megépített házra szépen cifrázott oromdíszt tudott kifűrészelni.

Ezeknél a kifűrészelt oromdíszeknél nagy általánosságban jász népies motívumok fordulnak elő. Nagy előszeretettel alkalmazzák a stilizált kígyóformát, mely a végdeszkán nyúlik fel a

csúcsnál levő keresztig, míg a két végdeszka alatti rész vékony, kereszt alakban szögezett lécdíszítéssel van ellátva, s alul ugyanaz a kígyóforma zárja be az oromdíszt. (5. ábra, Jásztelek) De megtaláljuk a magyar címert is a jász oromdíszeken. A címer tetején álló kereszt szárai meg egy összekötő szalagdísszel vannak gazdagítva. (6. ábra, Jászberény Rácz. u. 8.)

Szinte remekbe készült a Jászberény Árpád u. 20. sz. ház oromdísze, mely rendkívül gazdag díszítésű. (7. ábra) Hasonlóképpen kiválik a sok jász oromdísz közül az egyik jász községben talált alábbi oromdísz is, mely finom vonalú tervezésével hirdeti a jász népies építészet díszítő rátermettségét. (8. ábra – jászberényi ház)

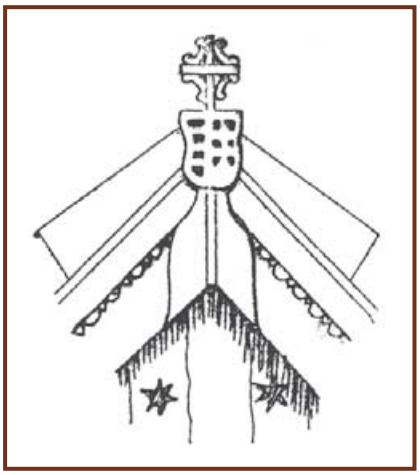

6. ábra

A fából vagy deszkából készített oromdíszek egyszerűbb formája is megtalálható sok jász községben. Ez nem egyéb, mint a végdeszka közepén álló hegyes végződésű négyszegletes fa, mely több helyen lefaragásokkal van díszítve, míg lenn egy léc rögzíti a két végdeszkához. (9. ábra)

Míg a régebbi építésű házakon kivétel nélkül megtalálható az oromdísz, a legújabb építésűeken már hiányzik. A divat, a módi hajhászás megöli ezt is, mint amúgy más szép, s értékes jász sajátosságot. Az árvíz által elpusztított, és állami kölcsön- és segélyből felépült házakon is hiányzik az oromdísz.

Az illetékes állami közegeknek gondot kellett volna arra fordítani (az eredeti szövegben: gondjuknak kellett volna lenni), hogy ez a tájegységet jellemző oromdísz minden házra felkerüljön. Mint érdekesen jellemző esetet említem meg, hogy míg az újabb jász népi házak egy részén már hiányzik az oromdísz, a tót szórványokon ugyanazt a díszes oromdíszt látni a legújabb építésű házakon is, mint a régieken. Jobban ragaszkodnak ősi hagyományaikhoz e téren, mint a jászok. Ezzel magyarázható, hogy építészetben, népviseletben, s a nyelvükben is a magyarság tömbjébe

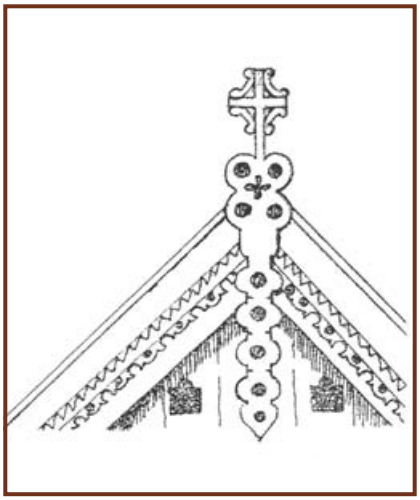

7. ábra

ékelődve meg tudták őrizni ősi népi sajátosságaikat. Ezzel szemben a jász nép hamar sutba dobta ősi, szép hagyományait, különlegesen szép népi sajátosságait, ha a divat újabbat hoz. Tenni kellene valamit ennek megfékezésére, de mit? Népművelődési előadásokon kell

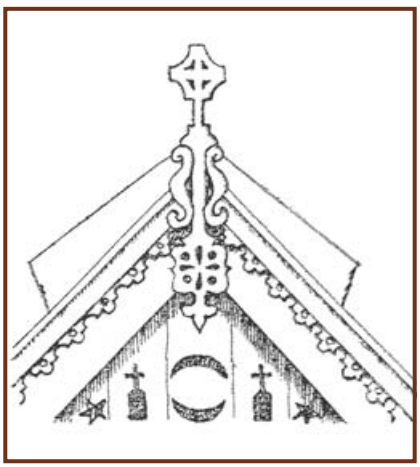

8. ábra

foglalkozni ezzel a témával, a nép talán megértené a felvilágosító szót.

Mindenesetre minden módot meg kell ragadni, hogy a jász házoromdíszek ne tűnjenek el, hanem továbbra is díszelegjenek a jászsági házakon és hirdessék ennek a fajnak tehetségét, rátermettségét e téren is.

Manapság, mikor a népi házakon is a csapott végű kezd divatba jönni, önkéntelenül felvetődik az a gondolat, hogy a mai kitanult építőmesterek nem rendelkeznek azzal az öröklött, ösztönszerű ősi természetességgel, mint a régiek.

A mostani mesterek bizonyára jól, talán jobban építenek, de a mesterségi rész a domináló, hiányzik legtöbbjéből az a népies rátermettség, mesterségéhez tartozó népművészeti rész kifejlesztésére és gyakorlására (az eredeti szövegben csinálására), mint a kimondottan népiesen gondolkodó és tervező, úgynevezett barkácsolóknál volt.

Lehet-e a mai mestereket okolni, hogy az újabb építésű jászsági házak legtöbbjén már nincsen oromdísz? Lehet, hogy a tanonciskolákban nem fordítottak erre gondot, pedig szükséges volna, mert akikkel nem született ennek az átérzése, megtanulnák. De megtanulnák azt is, hogy az oromdísz a jász házak jellemző sajátossága.

9. ábra

Ezt elhagyni, kiveszni engedni nem szabad. Rá kell beszélni az építtetőt a mesternek, hogy ha talán egy kis pénzáldozatot kíván az oromdísz elkészíttetése, azzal együtt szép a jász ház. Bizonyos mértékben felelős tehát a ma építőmestere is, hogy ez megmaradjon.

Ha a szabónő véleménye döntő tud lenni minden rendű-rangú asszonynál, hogy milyenre csináltassa ruháját, ugyanúgy a jász építőmesterek is rá tudhatnák beszélni az esetleg húzódozó jász gazdát vagy zsellért is arra, hogy oromdíszes házat készíttessen."

Gecse Árpád festőművész 1930-1940 között készített rajzait és a hozzájuk csatolt kéziratát az eredeti alapján közli

dr. Selmeczi László régész

(Gecse Árpád írása megjelent az Ugar c. jászsági folyóirat 1943. október 15-i számában.)

Néhány gondolat a szőlővédőszentek jászberényi szoborcsoportjáról

Jászberény határában, a Nagykáta felé vezető út mellett, egy kis magaslaton, az ún. *Donátus-dombon* áll a három szőlővédőszent, jászberényi szóhasználatban az *időjósló szentek,* Donát, Orbán és Medárd együttes szobra, melyet a városi elöljáróság állíttatott 1749-ben. A szobor keletkezésének ideje, az 1740–50-es évek, Jászberény, sőt az egész Jászság történetének egyik nevezetes korszaka. A jászok 1745-ben megváltották magukat a Német Lovagrend földesurasága alól, nagy anyagi áldozattal visszaszerezték szabadságjogaikat. A redempció után néhány évvel Jászberény egyházi életében olyan események történtek, amelyek az önmegváltással egyébként is erején felül megterhelt várost és lakosait újabb próbatétel elé állította. Ezek az események, melyeket az alábbiakban bemutatok, egymással is összefüggenek, közülük egyik az időjósló szentek szobrának felállítása. De nézzük sorjában a történteket:

1747 nyarán olyan nagy jégverés pusztított Jászberényben, ami nemcsak a szőlőket, gyümölcsösöket tette tönkre, hanem nagy károkat okozott a ferences kolostorban és templomban is. Június 27-én *„anélkül, hogy a vihart dörgés vagy villámlás előzte volna meg, váratlan gyorsasággal az eget baljósan fekete felhők borították be. Pillanatokon belül megeredtek az ég csatornái, melyekből nem annyira eső, mint inkább tojás, sőt ököl nagyságú jégáradat zuhogott a szerencsétlen városra. Rettenetes volt hallgatni a szélvihar bömbölését, de még inkább a mindent elpusztító jégözön zuhogását. Az állatok kétségbeesve bőgtek, az emberek azt hitték, hogy az utolsó ítélet napja érkezett el. A jégverés nemcsak a kolostor déli szárnyának összes ablakát zúzta be, hanem a templom minden ablakát is, sőt a rendház és a templom tetőzetének héjazatát is… átlyuggatta…”*

Feljegyezték, hogy csoda is történt, mert a vihar következtében forrás fakadt fel a földből, melynek vizében Mária szobrot találtak, ezért csodatevő erőt tulajdonítottak neki, gyógyvíznek, szentkútnak tartották, körülkerítették, és kútházat emeltek fölé. A városi elöljáróság még ebben az évben úgy döntött, hogy a csoda emlékére fogadalomból Mária kápolnát építenek a szentkút mellé, alapkövét még 1747-ben letették, de pénzhiány miatt csak 1758-ra készülhetett el. A kápolna már nem áll, romladozó állaga miatt a városi elöljáróság úgy döntött, hogy templomot építenek a helyére. A ma is álló Szentkúti templom 1836 és 1842 között épült Homályossy Ferenc és Haág Ádám tervei alapján, Szűz Mária neve tiszteletére szentelték fel.

Ezekben az években volt még egy

A szőlőskertek védőszentjeinek szobra Jászberényben, 1749

esemény, ami az eddigiekkel összefüggésbe hozható, mivel ugyanazon a helyen, és a redempciót követő nehéz években történt. 1750-ben Sipos Pál *„Jászberény város érdemes tanácsosa”* kálvária keresztet állíttatott a szentkút melletti régi temetőben, *„a kút hátán lévő dombon.”* A kereszten korpusz, a kereszt tövében Mária Magdolna térdepel, a kereszt mellett Mária és Mária Salome szobrai állnak. A szobrot a hozzátartozók 1795-ben, 1800-ban is felújíttatták. Az Egri Képes Naptár 1865-ben megjelent metszete együtt ábrázolja a Szentkúti templomot és a közelében, magaslaton álló Kálvária keresztet. A Szentkúti templom ma is áll, előtte a szentkúti forrás, és az időközben a dombról levett és áthelyezett szentkúti Kálvária, melyről úgy tartják, hogy a város legrégebbi és legszebb kálváriája az öt kálvária közül.

Ugyanezekben az években, 1749-ben készült a szőlővédőszentek szoborcsoportja is, feltételezzük, hogy az 1747-es pusztító jégverés következményeként, de sajnos bizonyítani nem tudjuk. A jászberényi tanácsi jegyzőkönyvben nem találtunk erre vonatkozó anyagot, sajnos az Egri Érseki Levéltárban sem. Az 1766-os canonica visitatio megemlékezik róla, amikor a jászberényi szobrokat, kereszteket felsorolja: *„Szentháromság, Szenvedő Krisztus, Nepomuki Szt János szobrok a városon belül. Szent Donát, Szent Urbán, Szent Medárd a szőlőkben. Ezeken kívül 3 kő oszlop, 3 kőkereszt és 8 fakereszt.”* A *Dónát-* vagy *Dónátus-szobor,* ahogy a jászberényiek röviden nevezik a szoborcsoportot, a város régi szőlőskertjében, a Belső Öreg hegyi szőlők szélén állt. Barokkos talapzaton, kálváriaszerű elrendezésben helyezkedik el a három szent szobra. Az együttes fő alakja Szent Donát, középen, magasabb talapzaton áll, mellette két oldalt alacsonyabb talapzaton szent Orbán és Szent Medárd püspökök. Szent Donát személyével kapcsolatosan több felfogás létezik. Az egyik felfogás szerint Donát ókeresztény vértanú, Arezzo püspökeként szenvedett mártírhalált 362-ben. Attributuma a törött kehely, ami a legendájában szereplő kehelycsodára utal. A templomban miséző Donát püspökre rátörtek a pogányok, és kiütötték kezéből az áldozati üvegkelyhet, ami darabokra tört. Donát felszedte a földről, az oltárra tette, majd imádkozni kezdett, aminek hatására a kehely összeforrt. A másik felfogás alakját kapcsolatba hozza a II. században élt vértanúhalált szenvedett Szent Donát római katonával is. Ezért szokták katonaruhában, legionárius öltözetben ábrázolni, mellette, vagy feje fölött villámmal. Ennek egyik magyarázata, hogy Donát keresztény római katona a Legio Fulminatrix (’mennydörgős, villámlós légio’) tagja volt, innen származhat a villámlás, vihar elleni patronátusa. A másik magyarázat szerint, amikor 1652-ben Donát római katonaszent ereklyéit Rómából a németországi Münstereifel városába vitték, a kísérő papot villámcsapás érte, de semmi baja nem történt. Ezt a csodát Szent Donát közbenjárásának tu-

lajdonították. Ezért folyamodtak hozzá villámcsapás elhárításáért, és ez a magyarázata annak, hogy villámmal is ábrázolták. Az eredeti barokk, 1749-ben állított jászberényi Donát szobor feje fölött feltehetően villámok láthatók. Ezt az 1910-es felújításkor megszüntették, ellenben a lábánál elhelyeztek egy felborult sisakot, ami ma is ott látható, de eredetileg nem volt ott. Ünnepe aug. 7.

Szent Donát felújított szobra

Az egri főegyházmegyében a korai egyházi propagandának köszönhetően jelentős volt Szent Donát tisztelete. Egerben Erdődy Gábor püspök már igen korán, 1716-ban szobrot állíttatott tiszteletére, melyen Mózes könyvéből vett latin idézet olvasható: *„Kiterjesztem az Úrhoz kezeimet, megszűnnek a mennydörgések és jégeső nem lészen!"* A szobrot az egri Cigléd tetőn állították, ott, ahol a püspökség szőlőbirtoka volt. 1716. július 12-én felszentelte a püspök, ettől kezdve minden év július második vasárnapján, a felszentelés emléknapján, körmenet indult a szoborhoz, megalapozva ezzel egy több évszázados egri búcsújáró hagyományt, a *Donát búcsút,* melyen a papság, a városi elöljáróság, a város lakosai is részt vettek. Harangokat öntettek tiszteletére, bízva pártfogásában és a harangszó viharűző erejében. Az egri székesegyház részére 1776-ban, majd 1851-ben is öntettek Szent Donát harangot, de a Minorita templom részére is készült 1834-ben.

A szoborcsoport másik alakja Szent Orbánt ábrázolja. Szent Orbán pápa volt (222–230 u.), a középkori hagyomány szerint ő rendelte el, hogy a miseáldozat kelyhét és tányérkáját aranyból vagy ezüstből készítsék, ezért szokták kezében kehellyel ábrázolni. A 9. században alakja összeolvadt Langres-i Szent Orbán püspökével, aki szőlővel kapcsolatos csodákat tett. Így vált a szőlők, szőlőművesek, kádárok, kocsmárosok védőszentjévé. Szőlőfürttel a kezében ábrázolták. Névünnepe: május 25. Tisztelete az elzászi szőlővidéken alakult ki, Magyarországon a középkor végén terjedt el. Jászberényi szobra is püspökként, püspöki süvegben és ornátusban, egyik kezében főpásztori bottal, másikban szőlőfürttel ábrázolta. Alakja erősen popularizálódott, országszerte sok hagyomány fűződik hozzá, megjutalmazzák vagy megbüntetik attól függően, hogy mennyire vigyázott a szőlőre, neve napjára milyen időt hozott.

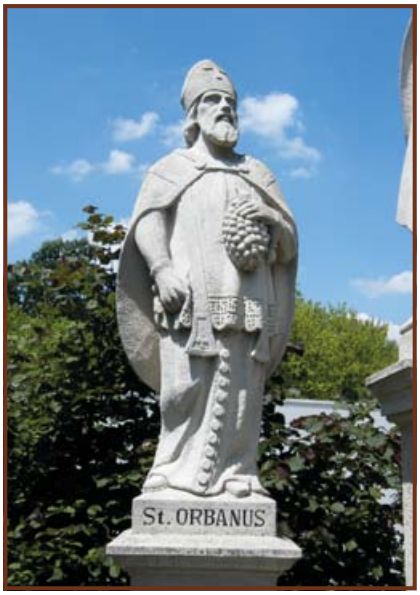

Szent Orbán felújított szobra

A szoborcsoport harmadik alakja Szent Medárd francia püspök, kultusza Picardia tartományban volt kiemelkedő. Magyarországi ikonográfiája szegényes, éppen ezért ritka és becses emlék jászberényi szobra, mely Orbánhoz hasonlóan püspöki süvegben és öltözetben, eredetileg főpásztori bottal ábrázolta. Inkább azáltal vált ismertté, hogy országszerte időjósló regula fűződik napjához, június 8-ához: ha ezen a napon esik, még 40 napig esni fog illetve fordítva is érvényes, ha száraz az idő, hosszan tartó szárazság következik.

A szoborcsoport latin nyelvű felirata az időjárás pusztításai ellen kér védelmet, a fohász magyarul így hangzik: *„Szent Orbán, Donát, Medárd, könyörögjetek érettünk! Ne ártson nekünk vihar, villám, jégeső"* (ST. ORBANE, DONATE, MEDARDE ORATE PRO NOBIS! NE NOBIS NOCEAT TEMPESTAS, FULMINA, GRANDO+). Nem tartjuk véletlennek, hogy a város a redempció után négy évvel, nehéz anyagi körülményei ellenére is felállíttatta a szobrot, mivel Jászberény egyik fontos jövedelemforrása volt a szőlő és bor. Bathó Edit kutatásaiból tudjuk, hogy a török megszállás alatt meghonosított szőlőkultúra Jászberényben volt a legjelentősebb, de a 18–19. században nemcsak Jászberényben, a többi jászsági településen is folyamatosan szaporodtak a szőlőtelepítések, tekintve hogy tíz év adómentesség járt utána.

Szent Medárd felújított szobra

A 18. század végén két szőlőskertet említettek Berényben, a Belső Öreg hegyi szőlőket és a Neszűrit. II. József kataszteri felmérése 453 kh-on 4411 akó bortermést említett. Az adóösszeírások 1774–1805 között kb. 2000, 1830-ra viszont csak 1300 kapás szőlőt említettek. Ennek a virágzó szőlőkultúrának, mint mindenütt itt is a filoxéravész vetett véget. Jászberényben is csak a kisebb kiterjedésű homoki, neszűri szőlők élték túl ezt az időszakot.

Annak ellenére, hogy a város 1750-ben alapítványban kötelezte magát a szobrok fenntartására, esetleges felújítására, a szoborcsoport a 20.század elejére szinte teljesen tönkrement. Az idők folyamán kétszer is felújították, megszüntetve barokkos jellegét. Az eredeti barokk talapzatot, és szobrokat már csak egy 1970-ben előkerült fotón csodálhatjuk meg. Talapzata hasonló volt a Szentkúti templom melletti Kálvária talapzatával, ezért úgy vélik, hogy

(folytatás a 6. oldalon)

(folytatás az 5. oldalról)
ugyanannak a mesternek a munkája lehet, tekintve, hogy egy év különbséggel (1749 és 1750) készültek. Az első felújításra 1910-ben került sor, ami valójában teljes átalakítással járt. Az eredeti barokk talapzatot klasszicizáló, szögletes kiképzés váltotta fel. Donát feje fölül lekerült a villám, a püspökök kezéből pedig kikerült a főpásztori bot. Orbán változatlanul szőlőfürtöt tart a kezében, Azóta újabb 100 év telt el, a legutóbbi felújítást 2009-ben a szoborcsoport 260. évfordulójára a jászberényi Városvédő és Szépítő Egyesület végeztette el. A felújítással kapcsolatos tudnivalók részletezése alól felmentenek Goda Zoltán kitűnő írásai (Redemptio, 2009). A továbbiakban az időjósló szentek szobrához fűződő néphagyományt ismertetem. A 19. század végéig szokás volt Jászberényben, hogy a húsvét utáni hatodik vasárnap körmenet indult a Nagyboldogasszony templomból a céhek, a tanuló ifjúság, a városi tanács tagjainak részvételével, akik jó időjárásért és bő termésért imádkoztak, és fohászkodtak patrónusaikhoz.

Az áldozócsütörtök előtti három napon, a keresztjáró napokon a templomban megtartott szentmise után körmenettel végiglátogatták az út menti és határbeli szobrokat, kereszteket, miközben imádkoztak, litániát mondtak, énekeltek. Ezen kívül a gazdasági év kezdetén, szent György nap táján, amikor a szőlőbeli munkák is megkezdődtek, esőért, jó időért esedeztek, és védelmet kértek a természeti csapások ellen. Mindenszentek napján a többi út menti kereszthez, szoborhoz hasonlóan virágokkal, koszorúkkal ékesítették, és gyertyát égettek előtte.

Különösen Orbán alakjához fűződtek tréfás hagyományok. Napján május 25-én szokott lenni az utolsó tavaszi fagy, ami sokat árthat a szőlőnek. Ha Orbán jó időt hozott, az asszonyok hálából virággal díszítették, virágszirmokkal szórták be a szobrok talapzatát, a férfiak pedig borral locsolták meg. Ezt a régi szokást a jászberényi Hagyományőrző Egylet fel is elevenítette 2009. június 6-án az időjósló szentek felújított szobrának felszentelési szertartásán. Ha viszont elvitte a fagy a termést, bosszút álltak Orbánon és társain, amiért nem vigyáztak a szőlőre, ezért megpálcázták, bottal ütlegelték a szobrukat. Érdemes azt is megvizsgálni, hogy a szőlővédőszentek együttes előfordulására, ábrázolására milyen adatokkal rendelkezünk. A szőlővédőszenteket többnyire önállóan ábrázolják településeink út menti, szőlőbeli szobrai, de azért tudunk szórványosan példákat hozni együttes előfordulásukra, ábrázolásukra is. A Fejér megyei Móron, az 1794-ben épült kecskehegyi Orbán kápolna oltárképén a középen elhelyezett feszület két oldalán szent Orbán és szent Medárd képe látható. Orbánt pápaként ábrázolják, pápai tiarában, Medárdot püspöki süvegben főpásztori bottal. Az egri, 1703-ban alakult kádárcéhnek Orbán Medárddal, a szegedinek szent Annával együtt volt a patrónusa. Szent Flóriánnal is ábrázolták, de Szent Donát is gyakran feltűnik Flórián társaságában.

A segítőszentek együttes ábrázolása a barokk korban alakult ki. Az emberek az élet minden területén igyekeztek magukat védőszentek oltalmába ajánlani. A nagy emberáldozattal járó járványos betegségek, természeti csapások, elemi csapások esetén fogadalomból templomokat, kápolnákat, köztéri szobrokat, emlékműveket állítottak patrónusaiknak. A pestisjárványok ellen köztéri sokalakos Szentháromság-emlékek, Mária-oszlopok épültek. Szentháromság tiszteletére először 1688-ban Bécsben emeltek emlékművet, építésére I. Lipót tett fogadalmat a császárvárost sújtó pestis után. Az uralkodó kezdeményezése nyomán a 18. században az egész országban sok hasonló emlékmű épült. Ezek a többszintes, nagyméretű emlékművek felépítésükben hasonló sémát követnek: egy háromszög alakú talapzatból obeliszk vagy (csavart) oszlop emelkedik a magasba, csúcsán a Szentháromságot ábrázoló szoborcsoport, alatta a Szeplőtelen Fogantatást jelképező Maria Immaculata szobor, a mellvédeken és a talapzaton segítőszentek egész sorát helyezték el. Leggyakrabban a pestis ellen védő szenteket, Sebestyént, Rókust, Rozáliát, a tűzvész ellen Flóriánt, természeti csapások ellen Donátot, és a többi helyi szenteket, patrónusokat. Nálunk Magyarországon a Sopronban (1695-1701), Budán (1712-1716), Pesten (1717), Kecskeméten (1742), Veszprémben (1749-1750) és Körmöcbányán (1765) állított Szentháromság-emlékek a legjelentősebbek. Bálint Sándor írja, hogy Bátaszék Szentháromság emlékén (1794) föltűnik a Szeplőtelen Fogantatás, a pestistől védő Sebestyén, Rókus, Rozália mellett a tűzvésztől óvó Flórián, az árvíztől óvó Nepomuki Szent János, a szőlőket oltalmazó Donát, és a jószágok védelmére Vendel alakja is. A korszak Mária-oszlopain is gyakran megjelennek a pestistől, természeti és elemi csapásoktól óvó patrónusok (Zsámbék 1739, Esztergom 1740, Gödöllő 1749, Nyitra 1750). A csornai 1780-ban készült, 2001-ben helyreállított és a plébánia templom elé helyezett Mária oszlopon, a magas, vájatolt oszlopon Mária ül, alatta a talapzaton Szent Flórián, Szent Donát és Szent Sebestyén áll.

A segítőszentek önálló vagy együttes szerepeltetése egyszerűbb, utak mentén elhelyezett szobrokon, kereszteken is felbukkan. A vasi Balozsameggyes 1795-ből származó út menti oszlopának fülkéjében Flórián, Donát és Vendel faszobrai láthatók. Szolnokon a jelenleg a Vártemplom mellett, egykor a Tisza közelében álló Nepomuki szent János szobor talapzatán Szent Flórián domborműve. A Jászberény főterén álló Pálinkás-kereszt talapzatának fülkéjében a pestis ellen védő Szent Rozália fekvő alakja van elhelyezve. A szakrális kisépítményekben igen gazdag jászsági településeken szinte mindenütt ott állnak a pestis ellen védő Szentháromság-oszlopok, a Maria Immaculata-oszlopok, melyek a fentebb említett barokk emlékművek leegyszerűsített, provinciális, népies változatai, de létrejöttüket ugyanaz a szándék vezette, megnyerni az égiek, a szentek oltalmát az ártalmak, mindenféle külső csapás ellen.

A szőlővédőszentek jászberényi szoborkompozíciója egyedi alkotásnak tűnik, egyedülálló, különös ábrázolás, melynek ikonográfiai párhuzamát, előképét sem itthon, sem külföldön nem találtuk meg. Éppen egyedisége, ikonográfiai jelentősége miatt megőrzésre méltó szoborcsoport, melyre a jászberényiek is felfigyeltek, és a Városvédő és Szépítő Egyesületnek köszönhetően nemrég, 2009-ben ismét restaurálták. Együttes ábrázolásukra az lehet a magyarázat, hogy igyekeztek mennél több általuk ismert szőlővédőszent pártfogását megnyerni, hitték, hogy ezáltal nagyobb, hathatósabb segítséget várhatnak szőleik védelmében.

Dr. Gulyás Éva néprajzkutató

(A cikk bővebb változata elhangzott a 2014. május 20–23-án a Veszprémben megrendezett Vallási kultúra és életmód a Kárpát-medencében című konferencián)

Jász lapok a szarajevói merényletről

Az első világháború centenáriuma az idei év. A 100 év alatt rendkívül sok vita és kérdés alakult ki a Nagy Háborúval kapcsolatosan, és mára megannyit változtak a háború szereplőit érintő megítélések is.

A háborús okot Gavrilo Princip merénylete adta. Princip idén szobrot kapott Szerbiában, ma nemzeti hős. Ez érthető a szerb nacionalizmus szemszögéből, de ez már a mai megítélés.

A jász sajtóban kereken 100 évfolyamot visszalapozva találkozhat az érdeklődő a szarajevói merénylettel is. A merénylet körülményeiről nem szeretnék szót ejteni, hiszen oly sokan foglalkoztak már vele. Ebben az írásban a jász lapok kerülnek rivaldafénybe, valamint a merénylet visszhangja, és a hírek terjedése, a pillanat, amikor a hír megérkezett. A mi életünkben is voltak ilyen pillanatok. Ki ne emlékezne arra, hogy éppen mit csinált 2001. szeptember 11-én vagy épp Antall József halálakor?!

1914. június 28-a vasárnapra esett. E napon jelentek meg többségében a hetilapok, melyek hírül csak később adhatták a nyilvánvalót.

Jászárokszállásra a nyomtatott sajtót megelőzve, elsőként dr. Murányi Károly hozta a hírt Vámosgyörkről. Szóbeszéd? Pletyka?

„Kinn a vásártéren, a tűzoltók népünnepélyére folytak az előkészületek. A kocsival mellettök elhaladó dr. Murányi tudtokra adta az eseményt s Terjék Sándor rendőr tanácsos az ünnepélyre érkezőknek elmondta azt. A hírt, bár később megerősítették, a közönség kétkedéssel fogadta, talán azért nem is tárgyalták egy percnél tovább s talán azért mulattak jókedvüen délután 4 órától reggel 4 óráig."

Másnap délelőtt, a mulatságban megfáradt árokszállásiakban tudatosult a hír a fővárosból érkező Est jóvoltából: a hír igaz volt.

„Az embereken most némi izgatottság volt észre vehető. A községházára, a nagyfogadóra s a központi iskolára gyász zászlót tüztek ki. A rendőrtanácsos a korcsmákat sorbajárta és az éneklést, zenét vagy mulatságok tartását betiltotta."

Jászapátira a hír vasárnap délután 5 órakor futott be. Részleteket apáti népe sem tudott, ők is csak találgathattak. Végül a kételyeket bennük is a fővárosi lapok oldották fel, azok különkiadásai részletesen tájékoztatták az olvasóközönséget.

„Általában a lakosság mély és igaz részvéttel fogadta a döbbenetes hírt és igyekezett külsőképpen is kifejezést adni őszinte gyászának. A kaszinó a rendes heti zeneestélyét nem tartotta meg, a vendéglőben is a zenés mulatozások szüneteltek. A temetés estéjén az itt időző szintársulat nem tartott előadást." – majd így folytatta Imrik József: *„Szombaton, július 4-én délelőtt 9 órakor ünnepélyes gyászistentisztelet volt a rk. plébániai templomban. […] A misét dr. Markovits Pál plébános mondotta nagy papi segédlettel, Fehér Zoltán kántor megható gyászénekeket énekelt. A hatalmas templom zsúfolásig megtelt a gyászoló közönséggel."*

A Jászberény című politikai hetilap szintén vasárnaponként jelent meg. 29-én, hétfőn kora reggel azonban rendkívüli kiadással jelentkezett. A címoldalon hatalmas betűkkel közölték a hírt, kevéssé részletezve. Egy héttel később a „Jászberény" munkatársa igazán közeli élményeit írja meg:

„A gyönyörű dalmát-tengerparti kirándulásunkról utaztunk hazafelé hárman – jászberényiek. Az emlékezetes junius 28-án, a trónörököspár meggyilkolásának napján útban voltunk Mosztárból Szarajevóba. A hadgyakorlatról elvonuló ezredek tarka képének szemlélésébe voltunk elmerülve, mikor a vonat kalauza hirül hozza a merényletet. Nem tudtunk neki hinni, annyival is inkább, mert nem látszott valami józannak. Közeledtünk Szarajevóhoz, zászló díszben az egész útvonal, mindenfelé rengeteg katona. A legközelebbi állomásnál egy vasuti tiszt jelenti, hogy Szarajevóban már fekete zászlók lengenek. Most már kénytelenek voltunk elhinni a rövidddel ezelőtt hihetetlennek hangzó hírt."

A jászberényi lap továbbiakban nem foglalkozott a merénylettel. A Jászapáti és Vidéke is csak egy rövidke cikkel. A Jászárokszállás és Vidéke azonban még július 11-én is vezércikként közölte a jászladányi tanító, Schäffer Vilmos „A három árva" című írását. Érzelmekre ható, impulzív gondolatai mélyen meghathatták a kor olvasóját, ez nyilvánvaló, hiszen a mai jól edzett közönség számára is felkavaróan hatna írása.

„Ki elég merész tudomásukra hozni a rettentően rideg valót, drága szüleik s az ő tragikus sorsukat. Ki merészelné csak egyetlen szóval avagy csak egyetlen tekintettel is elárulni előttük, hogy apa és anya már nem öleli többé őket forrón szerető szívükre. Azt a két jó szivet egy-egy golyó fúrta keresztül. Ki merészelne három örömtől repeső szívet a boldogság tetőpontjáról a jéghideg sír mélyére lerántani e két borzalmas szóval: árvák vagytok!"

A berényi lap a tárgyilagosságba burkolózott, az apáti a gyászba borulva merengett. Egyedül az árokszállási hírlapírók kiáltottak a bűnös után. Július 4-én Árok Albert így fogalmazott:

„Mindkettő a magyaré volt s mindkettőé a magyar. – Nem én mondom. Magyar népem mindezt te jól tudod! – Meghaltak… és meg kellett halnia Zsófiának. – De miért? Egek büntető keze ne maradj késedelmezve…"

Egy hét múlva Schäffer pedig csak ennyit: *„Princip felelj!"*

A jászberényiek is megérezhették már abban a pillanatban, hogy a merénylet valami sokkal nagyobbat és borzalmasabbat von maga után:

„Elutazásunk előtt beszéltünk egy intelligens horváttal, ki dühös hangon így nyilatkozott: Mind addig, míg iskolát, politikai szabadságot, saját ügyünk felett önrendelkezési jogot nem kapunk, - habár horvát is vagyok – a nagy szerbmozgalom híve vagyok!"

Mi, az utókor, a többit már jól tudjuk. A két fél egymásnak feszült és megkezdődött a Nagy Háború.

Vincze János Farkas
egyetemi hallgató

Jászok Világtalálkozója

2014. július 11–12–13–án Jászapáti ad otthont a XX. Jász Világtalálkozónak, amelyen most is átadják a Jászságért Díjat és beiktatásra kerül a jászok új kapitánya is. A találkozót rendező Jászapáti Város Önkormányzata és a Jászok Egyesülete számos érdekes programmal várja az elszármazottakat és minden kedves vendéget a jász összetartozás legnagyobb seregszemlélére.

Egy néprajzos naplójából – II. rész
Kiskunmajsai gyűjtés (1979–1982-ig)

Az 1980-as évek elején (1979-1982-ig) én is részt vettem kollégáimmal együtt Kiskunmajsa és kiterjedt tanyavilágának néprajzi kutatásában, amelyet *Sztrinkó István,* a kecskeméti Katona József Múzeum akkori igazgatóhelyettese szervezett. Kiskunmajsát a jászok telepítették, ezért különösen érdekes volt számomra. A gyűjtőcsapat a következő kollégákból állt: Szabó László, Gulyás Éva, Korkes Zsuzsa, Hankóczi Gyula, Magyari Márta, Tóth Judit, Molnár Ágnes, Zomborka Márta, Örsi Júlia, Füvessy Anikó, Bereczki Ibolya, Bathó Edit, Bellon Tibor, Novák László, Bodor Géza, Fazekas István, Szabó Zoltán, Sztrinkó István. Minden alkalommal a kecskeméti Katona József Múzeumban gyülekezetünk, és egy rövid egyeztető megbeszélés után mikrobusszal utaztunk ki Majsára, ahol a Jonatán MgTsz támogatását élvezve kaptunk szállást és teljes ellátást. A munka mindenkor egy látogatással kezdődött a Jonatán Tsz borpincéjében, ahol finomabbnál finomabb borokat kóstolhattunk. Az igazsághoz tartozik, hogy a pincébe lemenni még könnyű volt, de a feljövetel már némi nehézségbe ütközött. Vagy az ágyas pálinka vagy pedig a rettentő meleg csapott bennünket fejbe, de tény és való, hogy egy ilyen pincelátogatás igen komoly akaraterőt követelt mindnyájunktól. De a szokás az szokás. S a Jonatán Tsz (sajnos azóta már megszűnt. Nagy kár érte!) elnöke igencsak őrizte a hagyományokat. Rólunk nem is szólva! Másik szép szokásunk a konyakmeggy-gyárban való látogatás volt.

Azt hiszem, akik szeretik a konyakmeggyet, nem igen tudják, hogy jelentős része Kiskunmajsán készül.

Bathó Edit gyűjtés közben. Kiskunmajsa, Kígyós puszta, 1980 ***Fotó: N. L.***

Tóth Judit a libát őrző asszonytól gyűjt. Kiskunmajsa, 1979 ***Fotó: B. E.***

Mi sem tudtuk addig, amíg meg nem kezdődött a majsai kutatás. De ez az ismeret aztán örökre az elménkbe vésődött. Mindig türelmetlenül vártuk a gyári látogatást, azt gondolva nagy naívan, hogy majd mennyi csokit tudunk ott enni. Nos, valóban ehettünk, amennyit csak akartunk. Csakhogy nem tudtunk. Két-három szem bonbon után már gondolni sem tudtunk rá, tehát nem kellett attól tartani, hogy kiesszük a gyárat a vagyonából.

A majsai kutatások is – a baranyaihoz hasonlóan – nagyon szép emlékként maradtak meg számunkra. Minden nap gyűjteni mentünk, ki a városba, ki pedig a tanyavilágba. Majsának rendkívül kiterjedt tanyavilága világa volt, s azt hiszem van még ma is. Ide már mikrobusszal vittek ki bennünket, kiszálltunk egy dűlőúton, és a megbeszélt időben oda érkeztünk vissza. A tanyák között akkor sem volt tanácsos egyedül mászkálni, ezért ketten-hárman összefogtunk, és úgy mentünk tanyáról-tanyára. Én világ életemben féltem a kutyáktól. A tanyákon viszont bőviben akadtak kutyák, nem is egy, hanem mindjárt kettő-három. És mondhatom igen hamisak és szófogadatlanok voltak. Egy alkalommal *Korkes Zsuzsa, Tóth Judit* és én megbeszélt időpontban mentünk ki az egyik tanyára, hogy végigfotózzuk a pörkölt torta készítését. Már előző nap megkértük a tanya gazdáját, hogy legyen szíves megkötni a kutyákat. Mi teljes nyugalommal ballagunk a tanya felé, amikor látjuk, hogy a gazda és

a gazdaasszony rohan ki a tanya elé, és hangosan szólingatja a kutyát, de az oda se hederített a jó szóra, hanem pontosan felénk száguldott. Mi megálltunk a kerítés előtt, és földbe gyökerezett a lábunk. No, most mi lesz velünk?

Székestánc
Kiskunmajsa, Kígyós puszta, 1980
Fotó: B. E.

Gyöngyösi Imre oláhost táncol
Kiskunmajsa, Kígyós puszta, 1980
Fotó: B. E.

A kutya még a saját gazdájának sem fogad szót, mi lesz, ha elér bennünket. Kétségbeejtő volt a helyzetünk, de az utolsó pillanatban mégis megmenekültünk, mert a gazda két unokája előkerült valahonnan, és elkergette tőlünk a hamis kutyát, aki bemenekült a kukoricásba.

Esténként, mikor hazaértünk a szállásunkra, megvacsoráztunk, majd mindenki elmesélte mit gyűjtött aznap, milyen érdekes dologra bukkant.

Ezután pedig mindig előkerült valahonnan egy demizson bor is, aminek tartalma csak fokozta az amúgy is jó hangulatot. Minden este késő éjszakáig beszélgettünk, énekeltünk, és sokszor táncoltunk is. Néprajzos kollégáim

Bathó Edit Molnár Pali bácsival táncol
a Kígyósi iskolában, 1979
Fotó: N. L.

nemcsak énekelni, de táncolni is kitűnően tudtak. Néhányszor még muzsikusok is jöttek hozzánk, s ilyenkor jókat mulattunk. Egy alkalommal – egy csillagos éjszakán – a társaság felkerekedett, és sétálni indultunk.

Addig sétálgattunk, míg kiértünk a város alatti mezőre, ahol jókedvünkben eljártunk egy körtáncot. Egyszer csak halljuk, hogy a távolban valahol puskával lőnek. Nem tudtuk mi történt pontosan, de az eset később úgy folklorizálódott, hogy a közeli szovjet laktanyából lőttek, mert túl hangosan énekeltünk. Azt hiszem az igazság már sosem derül ki.

A másik eset a szállásunkon, az iskola kollégiumában történt. Három kollégánk, Szabó László, Sztrinkó István és Fazekas István a kollégium mosdójában fürdés közben énekelgetett, és közben a bojleren *száldob-versenyt* rendeztek. Minden valószínűség szerint a kollégium gondnoka nem nagyon szerethette a zenét, mert igen csak nehezményezte az esetet.

A majsai gyűjtésünk is igen sikeres volt, nagyszerű anyagot gyűjtöttünk. Én a táncéletet kutattam, és elmondhatom, eredményesen. Számtalan fotót és hangfelvételt készítettem. A Majsa melletti Kígyós pusztán bukkantam egy olyan adatközlőre, aki még tudta a székes táncot, és be is mutatta nekünk. Ugyancsak Kígyóson találkoztam a két kitűnő balástyai táncossal, Molnár Pali bácsival és Szél Matyi bácsival. Nagyszerűen táncolták az oláhost, a seprűs táncot, de a csárdást is. 1979-ben filmfelvételt is készítettünk róluk a kiskunmajsai Művelődési Házban, Felföldi László és Pálfy Gyula segítségével. Ez a felvétel ma is megvan Budapesten a Táncarchívumban. Aztán még egyszer találkoztam a két táncossal és párjaikkal. Ugyancsak 1979-ben készítette a Magyar Televízió az „Aprók tánca” című sorozatát, amely-

Bathó Edit a filmfelvételen
a kiskunmajsai Művelődési Házban,
1979. november
Háttérben Szél Mátyás táncos
Fotó: N. L.

ben az én Galagonya Gyermek Néptánc Együttesem is szerepelt két alkalommal. Az egyik forgatáson a szegedi gyerekek következtek utánunk, s Pali bácsiék velük szerepeltek, mint adatközlők.

Ugyancsak Kiskunmajsán bukkantam rá Bakró Nagy Dániel takácsmester 19. század közepéről származó kéziratos könyvére, melynek tartalma igazi kincsnek bizonyult. Sajnos a majsai gyűjtés gazdag anyaga mégsem látott napvilágot. Sztrinkó Pista kollégánk nagyon hamar és váratlanul elment közülünk, s aztán már nem talált új gazdára a kutatás.

Bathó Edit néprajzkutató

A Jászkun Redemptio ünnepe Jászberényben és Szolnokon

1745. május 6-án írta alá Mária Terézia királynő azt a diplomát, amelyben visszaadta a jász és kun népnek jogtalanul elvett szabadságát és kiváltságait. A jászok és kunok minden évben nagy tisztelettel emlékeznek meg őseik példanélküli nagy tettéről, a Redemptioról. E megemlékezésnek kiemelt tiszteletet és elismerést adott a Magyar Országgyűlés 2014. február 4-i döntése, amely május 6-át történelmi emléknappá nyilvánította.

Jászberényben, a Jászkun Hármas Kerület egykori székvárosában május 6-án nagyszabású, egész napos megemlékezést tartottak, amelyre nagyszámú vendégsereg érkezett a Jászkunság számos településéről.

A délelőtt a tanuló ifjúságé volt, akik számos érdekes helytörténeti vetélkedő, ügyességi verseny, filmvetítés keretében ismerték meg a jeles nap történelmi hátterét és jelentőségét.

A Városi Könyvtárban került sor a dr. Pethő László által szerkesztett legújabb várostörténeti könyv ünnepélyes bemutatására. A *Jászberény története a kezdetektől a reformkorig* című kötetet dr. Bali János, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet osztályvezetője ajánlotta az érdeklődő közönség figyelmébe. Délután 15 órakor a Nagyboldogasszony r.k. templomban Szántó József apátplébános celebrálta az ünnepi szentmisét, amelyen Mező István református lelkész is felolvasott a Szentírásból. Ezt követően a Déryné Rendezvényházban folytatódott a program egy gyermekrajz kiállítás megnyitójával és eredményhirdetésével, majd a díszünnepséggel.

A rendezvényház nagyterme zsúfolásig megtelt vendégekkel. Az ünnepséghez illő ceremóniával vonult be a terembe dr. Szabó Tamás Jászberény Város polgármestere, Kovács Imre kiskunkapitány, Fábián József jászkun főkapitány és Bene Sándor nagykunkapitány, majd a Jász Lovas Bandérium két huszárja érkezett a terembe a történelmi zászlókkal (1745-ös redemptios zászló, 1845-ös Szabad Jászok zászlaja), majd pedig Bolla János jászkapitány hozta be a Jászkürtöt, felesége, Ilona asszony és Hortiné dr. Bathó Edit, a Jász Múzeum igazgató asszonya kíséretében. A Magyar és a Jász Himnusz eléneklése után Pócz István középiskolai tanár előadásában hangzott el a Kun Miatyánk eredeti kun nyelven. Az ünneplő közönséget Bolla János jászkapitány, dr. Szabó Tamás polgármester és Fábián József jászkun főkapitány köszöntötte a jeles ünnep alkalmából. Ezt követően a Jászsági Hagyományőrző Egylet látványos jelenetekkel idézte fel a Jászkunság eladatásának és visszaváltásának eseményeit. A műsor végén a Jászság Népi Együttes mutatta be örömtáncát a Jászmagyarok Zenekar zenéjére.

A Jászkun Kapitányi Tanács 2014-ben egy díjat alapított, amelyet minden évben a Redemptio ünnepén kívánnak átadni azon személyeknek, akik a Jászkunság hagyományőrzésében kiemelkedő munkát végeznek.

Dr. Szabó Tamás polgármester és Fábián József jászkun főkapitány
Fotó: Bugyi Gábor

Bolla János jászkapitány a Jászkürttel ***Fotó: Bugyi Gábor***

A kapitányi határozat szerint minden alkalommal a Jász, a Nagykun és a Kiskun Kerületből egy-egy arra érdemes személy veheti át a díjat. A díj első átadására a jászberényi ünnepségen került sor.

A Jász és Kun Kerületek kapitányai ebben az évben a következő személyek hagyományőrző munkáját ismerték el ***A Jászkunság Hagyományőrzéséért Díjjal:*** *Ficsor József* Kiskunfélegyháza néhai polgármestere (posztumusz), dr. *Bartha Júlia* néprajzkutató (Karcag) és *Hortiné dr. Bathó Edit* néprajzkutató (Jászberény).

Ficsor József díját Mészáros Márta, a Kiskun Múzeum igazgatója vette át. Dr. Bartha Júlia törökországi kutatóútja miatt nem tudott részt venni az ünnepségen, ezért az ő díját Kovács Szilvia, Karcag Város alpolgármester asszonya vette át Fábián József jászkun főkapitánytól, s az augusztus 20-án adják majd át ünnepélyesen neki.

A díjak átadása után a Lehel Vezér Gimnázium Férfikara és a Jászsági Hagyományőrző Egylet előadásában csendült fel a jászok Szózata, Bánfi Ferenc: *Hazánk e föld* című dala.

A díszünnepség a Jász-emlékműnél folytatódott, ahol a Jászmagyar Akusztikusok adtak rövid műsort, majd a koszorúzásra került sor. Rendkívül szép látványt nyújtottak az ünnepi ruhába öltözött vendégek, akik elhelyezték az emlékezés és a tisztelet koszorúit az emlékmű talapzatán.

Az ünnepi nap programja a Lehel Filmszínházban a *Jászkun Krónika* címet viselő, rendkívül látványos gálaműsorral zárult, amelyben közreműködött Berecz András mesemondó, a Jásztánc Alapítvány, a Jászság Népi Együttes, a Nagykun Táncegyüttes, a Kecskemét Táncegyüttes, és a Zagyva Banda.

Május 9-én, Jász-Nagykun-Szolnok Megye Önkormányzata a szolnoki megyeházán emlékezett meg a Jászkun Redemptióról. A Szolnoki Légierő Zenekara által előadott Jászkun indulóra jász és kun huszárok a jász- és nagykunkapitányok kíséretében hozták be a díszterembe a történelmi zászlókat. Ezután Domján Sándor előadásában elhangzott a Kun Miatyánk, Kormos László tolmácsolásában pedig a Jász Himnusz. Elsőként Kovács Sándor, a megyei közgyűlés elnöke köszöntötte a vendégeket, majd dr. Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszter és dr. Szabó Tamás, Jászberény Város polgármestere mondta el ünnepi gondolatait. Ezt követően Hortiné dr. Bathó Edit, a Jász Múzeum igazgatója tartott előadást a Jászkun autonómiáról. Az ünnepséget az Árendás Táncegyüttes és a Nagykun Táncegyüttes fergeteges műsora zárta.

Iris

A Redemptios ünnepség díszvendégei Szolnokon ***Fotó: Bugyi Gábor***

Fábián József jászkun főkapitány a jász- és nagykunkapitányok társaságában a megyei ünnepségen ***Fotó: Bugyi Gábor***

Pillanatképek a jászberényi és a szolnoki redemptios ünnepségekről Baráth Károly és Bugyi Gábor fotóival

Életkép a Redemptio előtti évekből

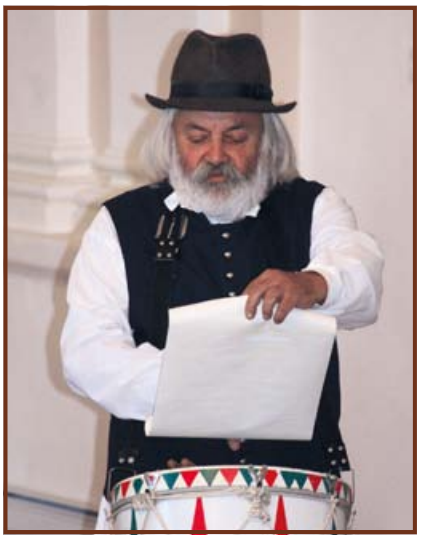

A kisbíró kihirdeti a Jászkunság eladását

A Jászsági Hagyományőrző Egylet jelenetekkel idézte meg a Jászkunság eladását és megváltását

Jászmagyar Akusztikusok műsora a Jász-emlékmű előtt

Az emlékünnepség közönsége Jászberényben

A koszorúkkal beborított Jász-emlékmű

Pillanatképek a jászberényi és a szolnoki redemptios ünnepségekről Baráth Károly és Bugyi Gábor fotóival

Domján Sándor
a Kun Miatyánkat mondja

Koszorúzáshoz készülődve Jászberényben

Kormos László
a Jász Himnuszt mondja

Az Árendás Táncegyüttes műsora Szolnokon

Jász és kun huszárok
a történelmi zászlókkal

A Nagykun Táncegyüttes kisújszállási tánca Szolnokon

A Jászkunság hagyományőrzésért díjazottai

Ficsor József
Kiskunfélegyháza néhai polgármestere

Ficsor József agrármérnök 20 éven át volt Kiskunfélegyháza köztiszteletben álló polgármestere, ő alapította meg a Kiskun Önkormányzatok Szövetségét, és vezető szerepet töltött be a Kun Konzorciumban.

Ficsor József egész életében kiemelt fontosságúnak tartotta a hagyományőrzést, a helyi identitás ápolását, a jász, a kun és a jászkun történelem hiteles megismertetését, a történelmi tudat erősítését. Mindenkor büszkén hangoztatta őseinek jászsági származását, s lelke mélyén őrizte erős, jász, és jászkun identitását.

2005-ben a már működő Kunszövetség példája nyomán nem kevés munkával sikerült megalakítania a Kiskun Önkormányzatok Szövetségét, amelynek alapszabályban rögzített feladata lett a kiskun hagyományok ápolása, a kiskun történelmi és kulturális értékek továbbvitele, a kiskun településen élők kiskun tudatának erősítése, a jászkun hagyományok ápolása. Ficsor József elnöksége alatt megerősödött az összetartozás a Jász és a Nagykun Önkormányzati Szövetségekkel. Hagyományőrző tevékenységéhez biztos szakmai hátteret jelentett a Kiskun Múzeum, s az ott folyó tudományos munka.

Ficsor József

Polgármesteri munkája és a Kiskun Múzeum közös erőfeszítésének eredményeként 2005-ben Kiskunfélegyházán is megválasztották és beiktatták az újkor első kiskunkapitányát. Kezdettől fogva segítője és támogatója volt a Jászkun Kapitányok Tanácsának, s építő javaslataival elkötelezetten szolgálta a hagyományápolás nemes feladatát.

2012. november 30-án még részt vett a Jászberényben tartott kapitányi tanács munkájában, december 24-én azonban, életének 60. évében váratlanul magukhoz szólították az égiek.

Dr. Bartha Júlia
néprajzkutató, orientalista

Dr. Bartha Júlia elkötelezett híve a Nagykunság hagyományőrzésének. Muzeológusi munkája során kiemelt figyelmet szentel szülőföldje szokásainak, hagyományainak és hiedelemvilágának, s kutatási eredményeit tanulmányok sokaságában, önálló kötetekben teszi közzé, és ismerteti meg a nagyközönséggel. Eddigi munkássága során számos tudományos és ismeretterjesztő könyvet szerkesztett és rendezett nyomda alá. Több éven át aktív tagja volt a Barbaricum Könyvműhelynek.

Dr. Bartha Júlia

Érdeklődése középpontjában elsősorban a Nagykunság népművészete, viselete, lovas- és gasztronómiai hagyománya áll. Szakmai támogatója volt a karcagi birkapörkölt hungarikummá válásának. Ugyancsak komoly szerepet vállal a híres kunhímzés megismerésében és az utókorra való átörökítésében. Az elmúlt években kiemelt figyelmet szentelt a nagykun viselet kutatásának, amelynek eredményeit több tanulmányban és egy önálló kötetben tette közzé.

Néprajzi munkásságában fontos szerepet játszik a kunsági folklór és keleti kapcsolatainak vizsgálata. Ebben nagy segítségére van kitűnő török nyelvtudása, amely lehetővé teszi számára a kun nép múltjának, gyökereinek alaposabb megismerését. Rendszeres résztvevője és előadója a hazai és nemzetközi konferenciáknak, de mellette szívügyének tekinti az ismeretterjesztést is. Jól összeállított, élvezetes előadásai mindig hatalmas sikert aratnak a hallgatóság körében.

Amikor a jászok példája nyomán 2000-ben a nagykunok is kapitány választottak Bartha Júlia is bekapcsolódott a nagykunkapitányok és a Hármas Kerületi Kapitányi Tanács munkájának szakmai támogatásába. Egyik közreműködője volt a Jászkun Kapitányok Tanácsa Protokoll Szabályzata elkészítésének.

Bartha Júlia nagy szakmai alázattal, és fáradhatatlan lendülettel dolgozó néprajzkutató, akinek szakmai munkájában kiemelt helyet foglal el a hagyományőrzés.

Hortiné dr. Bathó Edit
néprajzkutató, a Jász Múzeum igazgatója

Pályája népművelőként indult, de hamarosan örökre elkötelezte magát a néprajztudománnyal. Már muzeológusként is szívügyének tekintette a hagyományőrzést, igazgatóként pedig a Jász Múzeum fő feladatai közé emelte.

Kezdeményezésére újraindult a Jászsági Füzetek című kiadványsorozat, továbbá újabb könyvsorozatok láttak napvilágot. Felelős szerkesztőként jegyzi az egykori Jászkun Hármas Kerület településein népszerű Redemptio című honismereti folyóiratot.

Hortiné dr. Bathó Edit
Fotó: Baráth Károly

Hivatali kötelezettségét meghaladó módon támogatja a jászsági honismereti szakkörök és helytörténeti gyűjtemények tevékenységét.

Egyik szakmai segítője volt az 1990-es évek elején kibontakozó jászsági lovas hagyományőrzésnek. Kezdeményezésére indult hódító útjára az 1990-es évek kö-

zepén a rég elfeledett jász viselet, amely napjainkban már reneszánszát éli.

Ugyancsak jelentős szerepet vállalt az egykori jászsági szűcsminták megismerésében, és jelen korunk textíliáin, valamint más alapanyagokon való tovább éltetésében. Ma is nagy elkötelezettséggel segíti a jászsági díszítőművészeti szakkörök értékmegőrző törekvéseit.

Fontosnak tartja a Jászság népi ételeinek megismerését, és jelenkorunk táplálkozásában való megjelenését. Ennek érdekében készítette el a nagy sikerű, s azóta már három kiadást megért jászsági népi ételeket bemutató szakácskönyvét.

Sokat munkálkodik a Jászság táncéletének, népdalainak népszerűsítéséért is. Az általa vezetett Jász Múzeumért Alapítvány elsőként jelentette meg 1998-ban a Jászság első népzenei kazettáját, ami később CD formájában is napvilágot látott, s napjainkban is nagy népszerűségnek örvend. A Galagonya és a Barkóca Együttes művészeti vezetőjeként generációkba oltotta bele a néptánc szeretetét. Hat éve pedig nagy odaadással vezeti a Jászsági Hagyományőrző Egyletet, amelynek profilja egyedülálló Magyarországon.

Szívügyének tekinti a történelmi és a népi hagyományok megismerését, és a nagyközönséggel való széleskörű megismertetését, s ehhez kitűnő segítséget nyújtanak publikációi, kötetei, konferencia és ismeretterjesztő előadásai. A fiatalok helytörténeti ismereteinek bővítésére jelentette meg 2011-ben a Szülőföldünk a Jászság című helytörténeti olvasókönyvet.

Kezdettől fogva aktívan közreműködik a jász világtalálkozók szervezésében, s 1998-ban Jászfényszaru Város támogatásával életre hívta az újkori jászkapitányság intézményét, amellyel hagyományt teremtett, s amely kezdeményezéshez 2000-ben a Nagykunság, 2005-ben pedig a Kiskunság is csatlakozott. A jász világtalálkozók díszünnepségének minden évben az egyik legszebb eseménye a jászkapitány ünnepélyes beiktatásának ceremóniája.

A kapitányi munka összefogására 2006-ban megalakult Jászkun Kapitányi Tanács munkájának kezdettől fogva szakmai tanácsadója, s egyik megalkotója volt a Jászkun Kapitányok Tanácsa Protokoll Szabályzatának.

Elkötelezett szorgalmazója az egykori Jászkun Hármas Kerület települései jelenkori összefogásának, a jász és a kun identitás erősítésének.

Több évtizedes munkássága meghatározó a jászsági néphagyományok megőrzésében, azoknak a nemzeti kulturális örökségbe való beillesztésében.

Jubileumi ünnepség Lajosmizsén

Május 17-én egy szép ünnepség keretében emlékeztünk meg a 40 évvel ezelőtt alakult lajosmizsei *Rózsa Sándor Citerazenekar,* valamint a 25 évvel ezelőtt alakult *Őszirózsa Népdalkör* jubileumáról. Az ünnepségre Tassról, Kunadacsról, Kunszentmiklósról és Jászberényből is érkeztek népdalkörök, hogy megköszöntsék a lajosmizsei citerásokat, népdalénekeseket, s alapítójukat, Kóródi Antalnét.

Az ünnepi beszédet dr. Adonyi Lajos alpolgármester úr mondta, aki méltatta a két jubiláló közösség művészeti munkáját. Majd az ünnepeltek léptek színpadra, s előadásukat hosszú vastapssal köszönte meg a lelkes közönség. Külön megköszönte Kóródi Antalné fáradhatatlan munkáját, aki 1974-ben férjével együtt alakította meg a Rózsa Sándor Citerazenekart. A zenekar szépen fejlődött, és sok sikert ért el. Szakmai munkájukhoz két tekerőlantot is vásároltak, amelyen Kóródi Antalné és fia, Gábor, valamint Horog Dezsőné citerás tagjuk is megtanult játszani. Az évek folyamán sok gyermek is csatlakozott a zenekarhoz, s ennek köszönhetően megalakult a gyermek, az ifjúsági és a felnőtt citerazenekar, amelyeknek tanítása, vezetése szintén Kóródi Antalné, Ilonka néni feladata volt. Előfordult, hogy egyszerre 33 gyermek citerázott!

A Citerazenekar gyakran kísérte az ugyancsak 1974-ben alakult Mizse Néptáncegyüttest is. 1989-ben megalakult az Őszike Népdalkör 24 fővel, amely később az Őszirózsa Népdalkör nevet vette fel. A Búzavirág Néptánc Együttes megalakulása is Kóródi Antalné és Berki Irén hatékony együttműködésének sikere. Ahol felléptek, az elismerés soha nem maradt el.

Ilonka néni fáradhatatlan, lelkiismeretes munkájának eredménye a Citerazenekar pályafutása alatt elért 10 arany, 7 ezüst, 3 bronz minősítő oklevél, valamint több megyei jó, kiváló és különdíj. Kóródi Antalné, Ilonka néni elkötelezett művészeti munkáját 1977-ben *Lajosmizséért Érdemrend*-del jutalmazták. Nagyon köszönjük Ilonka néninek a négy évtizeden át végzett példaértékű munkát, amellyel sokat tett Lajosmizse népzenei hagyományainak megőrzése érdekében. Isten éltesse sokáig erőben, egészségben, vidámságban, szeretetben!

A jubiláló citerazenekar és népdalkör ***Fotó: Rigó Pál***

A jubileumi ünnepség nagy meglepetése volt az egykori Mizse *Néptáncegyüttes,* amelynek táncosai gondoltak egy nagyot, s erre az alkalomra tíz párral újból összeálltak, hogy feleleventsék néhány nagysikerű régi koreográfiájukat, s ezzel köszöntsék az ünnepelteket. Óriási sikert arattak a magyar néptáncmozgalom két klasszikusnak számító koreográfiájával, a *Nagykónyi verbunkkal* és a *Mikepércsi csárdással.*

Sólyom János

Lehel vezér szobra Jászberényben

Lehel vezér legendája az egyik legszebb hősi magyar mondánk. A vesztes csata után halálra ítélt magyar vezér kivégzése előtt még kürtjével fejbe vágja a császárt, aki abban a pillanatban szörnyethal. A monda egyes elemei már Anonymusnál is fellelhetők, de a történet első, legteljesebb megfogalmazása Kálti Márk 1358-ban írott Bécsi vagy Képes Krónikájában található. Lehel vezér kürtjének misztikuma régtől foglalkoztatja az embereket. A 16. századtól a jászok által őrzött csorbaszélű elefántcsont kürtöt azonosítják Lehel-kürtjével, s ennek köszönhetően Jászberényt is sokszor nevezték Lehelvárosának.

Ez idáig csak vállalatok, intézmények, civil közösségek viselték a legendás vezér nevét Jászberényben, ez év májusától azonban már *„maga Lehel vezér is megérkezett”* a jász fővárosba. Dr. Pap Géza mecénás, Jászberény Város díszpolgára nemes lelkű adománya révén május 30-án átadásra került a Melocco Miklós és Párkányi Raab Péter szobrászművészek által kőből és bronzból készített hatalmas szobor. A kőtalapzaton álló kompozíció meseszerű miliőben jeleníti meg a magyar vezért, aki lova hátán, egyik kezében kivont szablyával, másik kezében pedig kürtjét tartva a kőfelhők között vágtat.

Áder János köztársasági elnök, Tamás Zoltán emeritus jászkapitány és dr. Szabó Tamás polgármester *Fotó: Bugyi Gábor*

Május 30-án délelőtt szép ünnepség keretében adták át Dr. Pap Géza ajándékát Jászberényben. A rendezvény az elmúlt évben megszépült Zagyva-parti sétányon a Lehel-mondát bemutató szabadtéri kiállítással kezdődött, amelyet Hortiné dr. Bathó Edit, a Jász Múzeum igazgatója ajánlott az érdeklődők figyelmébe.

Ezt követően a Főtéren, a Városháza előtti téren felállított szobor előtt folytatódott a program. A történelmi zászlók, és a Jász Múzeumban őrzött Lehel kürtje behozatala után dr. Szabó Tamás polgármester köszöntötte a megjelenteket, majd a város új köztéri alkotását Áder János Magyarország köztársasági elnöke adta át a város és a Jászság közönségének. Különleges zenei élményt jelentett mindenki számára, amikor szobor leleplezésekor Bernhardt András zenetanár megszólaltatta a Lehel-kürtöt. Ezt követően Szántó József címzetes apát plébános és Mező István református lelkész az Isten áldását kérte a jelenlévőkre, majd az ünnepség a Jászság Népi Együttes archaikus körtáncával zárult.

Dr. Pap Géza, a szobor adományozója, Melocco Miklós szobrászművész és Mező István református lelkész *Fotó: Bugyi Gábor*

Bernhardt András zenetanár kezében a Lehel kürtjével *Fotó: Bugyi Gábor*

Iris

Búcsú Tímár Gábortól (1959-2014)

Az élet dolgai kiismerhetetlenek. Nem tudjuk, mi miért, és miért pont akkor történik? Sok mindenre soha nem kapunk választ, pedig nagyon szeretnénk! Jó volna megérteni azt is, miért kellett oly hirtelen távozni közülünk egyik kedves kollégánknak, akivel nemrég még együtt dolgoztunk a redemptios ünnepség sikeres lebonyolításán.

Ezért is álltunk oly értetlenül a hír előtt, hogy Tímár Gábor, a jászberényi Palotásy Zeneiskola igazgatója május 25-én, 55 évesen örökre itt hagyott bennünket. Hirtelen támadt betegsége legyőzte meggyengült erejét, és győzedelmeskedett felette.

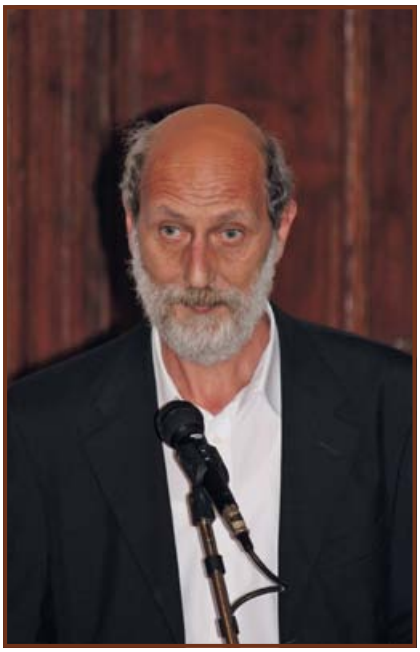

Tímár Gábor

Gábor 1959-ben, a híres borsodi iparvárosban, Ózdon született. Érdeklődése a zenei pálya felé irányította, s a miskolci Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola után a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola miskolci tagozatának harsona szakán végzett 1982-ben. A friss diplomás fiatalembert a jó csillaga a jászok fővárosába, Jászberénybe vezérelte.

Feleségével együtt állás kaptak a Palotásy János Zeneiskolában, amelynek 1991-ben az igazgatója lett. A tanítás mellett több évig dolgozott az Abonyi Ifjúsági Zenekarban, a Szolnoki Szimfonikus Zenekarban, és haláláig nagy elkötelezettséggel irányította a Palotásy János Zeneiskola Fúvós Zenekarát. Meghatározó szerepet játszott Jászberény német testvérvárosa, az alsószászországi Vechta Fúvós Zenekarával való több évtizedes szakmai és baráti kapcsolat kialakításában is.

Rendkívül sokat tett Jászberény egykori zenei életének megismeréséért, valamint az innen származott neves személyek (Palotásy János, Tarnay Alajos) művészi hagyatékának ápolásáért. E munkában gyakran dolgozott együtt a Jász Múzeummal. Kitűnő zenész, tanár, igazgató és kolléga volt.

Mindig mindenben számíthattunk rá, még a felmerülő problémákat is rendíthetetlen nyugalommal oldotta meg. Nemcsak munkatársai, diákjai tisztelték és szerették, de a város intézményeinek munkatársai, vezetői is. Köztiszteletben álló, kedvelt egyénisége volt Jászberény oktatási és kulturális életének. Oly sok tennivalója lett volna még a földi életben! De a sors másképp rendelkezett. Minden bizonnyal hiányzott egy kiváló harsonás az égi zenekarból, hát szóltak neki. És egy derengő hajnalon Gábor elment, örökre, visszavonhatatlanul.

Kedves Gábor! Megtisztelő volt számunkra, hogy ismerhettünk Téged! S bár messzi útra mentél, de mégis örökké ott leszel a szívünkben, lelkünkben, és a felcsendülő muzsikában. Isten veled, nyugodj békében!

Hortiné dr. Bathó Edit,
a Jász Múzeum igazgatója

(Tímár Gábort június 11-én helyezték örök nyugalomra a jászberényi Fehértói temetőben, ahol családtagjai, rokonai, kollégái, tanítványai, barátai, ismerősei kísérték el utolsó földi útjára.)

Hírek Alsószentgyörgyről

A Helytörténeti Kör tagsága a Községi Könyvtárban május 13-án arról a 85 szentgyörgyi zsidó honfitársról emlékezett meg, akiket a 70 évvel ezelőtti május 13-án a jászladányi gettóba irányítottak, és lettek később az auschwitzi haláltáborban a holokauszt áldozatai.

Nagy Rajmund kántor zsidó vallási énekekkel tette ünnepélyessé a megemlékezést, Lukácsi László ny. tanár *„A zsidóság emlékezete Jászalsószentgyörgyön”* című helytörténeti dolgozatot ismertette, melyben részletesen kitért a vészkorszak eseményeire, Szabó Lászlóné holokauszt túlélő pedig a budapesti gettóra emlékezett. A zsidóság 70 évvel ezelőtt történt tragédiája mélyen megérintette a hallgatóságot, hiszen közülük soknak volt személyes ismeretsége szentgyörgyi zsidó családokkal.

Lukácsi László
helytörténeti kutató

Úti élmények Oszétiából

2014. április 9. és 19. között immár a harmadik, és az eddigi legnagyobb, 11 fős jász-magyar delegáció látogatott el elődeink őshazájába, Oroszország tagköztársaságába Észak-Oszétia Alániába. Utazásunk fő célja volt, hogy a vlagyikavkázi Tuganov Állami Galériában megrendezett *Magyarok, Alánok, Jászok* című képzőművészeti kiállítás megnyitóján a jász és magyar nemzetet képviseljük, ezzel is hozzájárulva a jász, magyar és az orosz, oszét kapcsolatok harmonikus fejlődéséhez. Ugyanis ahogyan az több médiumban megjelent, tavaly a budapesti Forrás Galériában, majd pedig a Jász Világtalálkozóhoz kapcsolódóan a jászberényi Városi Könyvtárban is látható volt az oszét képzőművészek *Alán párhuzamok* című lenyűgöző tárlata. Idén pedig a jász és magyar alkotók mutatták be műveiket Oszétiában. Az utazás során a kiállító jász és magyar képzőművészeket *Decsi Ilona, Molnár János, Rényi Krisztina és Szemadám György* képviselte. A kiállítás megvalósítását Tóth Norbert, a Forrás Galéria igazgatója és Sárba Katalin, a Forrás Galéria vezetője végezte. Velünk utazott Both Miklós zenész-előadóművész is, aki a megnyitón az oszét énekeket előadó Khona együttessel közösen lépett fel. A szülőföldet a Jászok Egyesülete részéről dr. Dobos László ügyvivő, Farkas Kristóf Vince ügyvivő és Fábián-Rigó Attila egyesületi tag – a jász-oszét kapcsolatok elkötelezett ápolója – képviselte. Az úton Kovács András tolmács volt a segítségünkre, hiszen bár az oszétek nagyon büszkék őseik kultúrájára, és egyre többen tanulnak ismét oszétül, a hétköznapok beszélt nyelve mégis az orosz.

Oszét ortodox pápa, aki a Lehel-kürttel is foglalkozik Fotó: Farkas Kristóf Vince

Utazásunk során Vlagyikavkáz több nevezetes épületét is megtekintettük. Jártunk az Alán Régiségek Múzeumában is, ahol számos Oszétiában talált régészeti lelet, valamint a hagyományos oszét néprajzi tárgy került bemutatásra. A Koszta Hetagurov Állami Egyetemen belül megtekintettük az idén megnyitott egyetemi régészeti és néprajzi múzeumot is, mely mindenképen egyedülálló jelentőségű.

Ellátogattunk többek között az örmény templomba, az iszlám szunnita mecsetbe, de szintúgy megcsodáltuk a szép köztereket és szobrokat is. A legújabb, padon ülő sakkozó férfiak szobráról például megtudtuk, hogy azt 2013-ban készítette a város vezetése. Érdekessége, hogy a művet a Jászságban és a Budapesten látott szobrok hatására készítette a 2013-as Jász Világtalálkozón nálunk járt vlagyikavkázi polgármester-helyettes asszony. A forgalmas fővárosi piacon számos ázsiai érdekességet is láthattunk, mint például a fűszeres pultját, illetve a hentes üzletet. A mészáros pedig büszkén hangoztatta a jászok és oszétek közösségét. Járhattunk a Kaukázus hatalmas hegy-

Részlet egy hagyományos oszét ünnepi vacsoráról Fotó: Farkas Kristóf Vince

Az alagiri ortodox női kolostorban Fotó: Farkas Kristóf Vince

vonulatai között a világörökség részét képező dargavsz-i Holtak Városában, ami nevezetességét a temető egyedülálló elhelyezkedéséről, és az igen különleges temetkezési szokásról kapta, hiszen a sírboltokba az egyes családok generációkon keresztül temetkeztek. A helyi széljárásnak is köszönhetően pedig a testi és tárgyi maradványok közül több meglepően jó állapotban maradt fenn.

Felkerestük az Alagir határában álló ortodox Női Kolostort, és betekintést kaphattunk az apácák életébe is. Alagir városban megtekintettük az ortodox templomot, melynek pópájával is találkoztunk. Elmondta, hogy nagyon érdekli a jászok eredete, sőt most a Jászok híres ereklyéjével, a Lehel-kürttel foglalkozik.

Úgy gondolom, hogy mindannyiunk nevében leírhatom, hogy mindnyájunk számára életre szóló élményt jelentett oszétiai utazásunk, hiszen őseink földjén járhattunk, illetve legközelebbi rokonainkkal is találkozhattunk szülőhelyükön. Ugyanakkor nagyon fontos hangsúlyozni, hogy a magyarságot is nagyon szoros szálak kötik az alán eredetű oszétekhez, hiszen a krónikákban megőrzött legenda szerint a magyarság ősei Hunor és Magor a Csodaszarvas követése során az alán Dula uralkodó leányaira találtak, és őket vették feleségül. Ez a történet, viszont a valódi magyar és alán történelmi kapcsolatok erejére és mélységére is utal, mely többek között a közös szavak esetében is megnyilvánul. Ilyen szavak például a híd, ezüst, vért, kard és asszony szó is.

Az út során hivatalos tárgyalásokra is sor került. Dr. Dobos László ügyvivő tárgyalt a jász-oszét kapcsolatok további fejlesztésével kapcsolatban Észak-Oszétia Alánia miniszterelnökével, Vlagyikavkáz polgármesterével, illetve a Koszta Hetagurov Állami Egyetem rektorával is. A küldöttség részt vett a Jászok Egyesületének az oszét testvérszervezetének a Sztir Nihásznak az ülésén is.

A hagyományok szerint mindenhol a rokonoknak kijáró hatalmas vendégszeretettel fogadtak minket, mely például az esténkénti lakodalminak tűnő ünnepi vacsorákon is megnyilvánult. A vacsorák során az asztalfőn (oszétül: hisztár) ülő tamada számos imát is mondott. Talán az egyik legszebb volt, mely a jász és az oszét nemzet ismételt egymásra találásáról szólt.

FKV

Kitüntették Győriné dr. Czeglédi Márta polgármestert

A Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége (TÖOSZ), mint az ország legnagyobb taglétszámú önkormányzati érdekvédelmi szervezete 2014. június 12-én tartotta – 25 éves jubileuma alkalmából – ünnepi küldöttgyűlését, és az annak keretében szervezett nemzetközi workshopot, Százhalombattán a Szekeres József Konferencia és Rendezvényközpontban.

Dr. Czeglédi Márta Schmidt Jenővel, a TÖOSZ elnökével

Fotó: www.toosz.hu – fotógaléria

A rendezvényen mintegy kétszáz polgármester, önkormányzati munkatárs képviseltette magát az ország valamennyi megyéjéből. Az eseményen részt vett Tove Skarstein, a Norvég Királyság magyarországi nagykövete is.

A küldöttgyűlés, és a workshop befejeztével plenáris ülés keretében a TOÖSZ fennállásának 25 éves jubileuma alkalmából megemlékezésre, valamint elismerések, kitüntetések átadására került sor. Schmidt Jenő, a TÖOSZ elnöke, Tab város polgármestere két hazai és két nemzetközi szervezet, szövetség vezetőinek, képviselőinek a **TÖOSZ Tűzzománc Emléklap kitüntetést** adott át, így; a Magyar Faluszövetségnek, a Magyar Köztisztviselők, Közalkalmazottak és Közszolgálati Dolgozók Szakszervezetének, a Norvég Helyi és Regionális Önkormányzatok Szövetségének (KS) ás a Szlovák Önkormányzati Szövetségének (ZMOS).

A TÖOSZ Tűzzománc Emlékplakettje kitüntetést két város és három község polgármestere érdemelte ki. Így *Csige Tamás* Hajdúdorog, *Sipos Jánosné,* Rózsaszentmárton, *Turcsi József,* Csabrendek *és Vargyai Vilmos,* Uraiújfalu polgármesterei valamint **Győriné dr. Czeglédi Márta** Jászfényszaru város polgármestere, a szövetség Jász-Nagykun-Szolnok megyei küldötteként, valamint sikeres településvezetőként az önkormányzatok érdekében több évtizeden át végzett következetes és eredményes munkájáért érdemelte ki az TÖOSZ Elnökségének kitüntetését. Az oklevelet és a Tűzzománc Emlékplakettet *Schmidt Jenő* a TÖOSZ elnöke adta át. Gratulálunk az elismeréshez!

Tóth Tibor, a FÉBE elnöke

Forrás buggyant fel Jászberényben

Ha annyi lesz belőle, amennyit most látni, úgy is jó – de mi van, ha több?

A rendszerváltoztatás hajnalán, amikor a politikai változások már a levegőben voltak, amikor sarkaiból készült kifordulni a világ, a mindent átfogó erő a mi kis egyesületünket is új útra térítette, s egy hosszú, a mai napig belát-hatatlan pályára állította. Mert semmi sincs véletlenül – tudják ezt a tapasztaltak, és a jól figyelők. Minden történésnek a világban, minden kicsinek és nagynak, oka, célja van, s ezekből az okokból és célokból jó, ha a leghamarabb belátható, a saját elképzeléseink szerint alakítandó, vagy az időben már értékelhető távolságot vizsgálandó, az elemzések eredményeként kitüremkedőt észrevesszük.

Bolla János, a Jász Lovas Bandérium alapítója, első kapitánya
Fotó: Baráth Károly

A végső célokat és irányokat, a történések végtelen egymásra hatásának állandóan változó kavalkádjából ember ki nem fürkészheti, így nem marad más hátra, minthogy az ilyesmit meghagyjuk a Jóistennek. Ám amikor mégis azt érzékeljük, hogy ha valami, az állandóan tornyosuló akadályok ellenére is megszakítás nélkül halad előre, s ha azt látjuk, hogy aki e folyatnak ellene hat, az hamarosan eltűnik a színről, és más vizeken kénytelen evezni, vagy ha az ember menekülne már a szóban forgó identitás életben tartásának fárasztó gondozása elől, de a sors ezt nem engedi, akkor mégis csak számot kell vetni a gondolattal. Vagyis hogy a tavaszi emlékhadjáratok – amelyekről most itt valójában szó van – nem csupán egy kivonatolt folyományát képezik a körülöttünk zajló térbeli és időbeli eseményeknek, hanem bizonyára katalizátorai a további körülöttünk zajló történéseknek is.

Csatarekonstrukció a Kiserdőben ***Fotó: Faragó László***

Azt már tudjuk, hogy az emlékhadjáratok jól tapinthatóan felgyorsították a magyar katonai hagyományőrzés szervezeti kereteinek létrehozását, és ebből adódóan is fejlődését, hiszen a két legnagyobb kárpát-medencei katonai hagyományőrzéssel foglalkozó szövetség, nevezetesen a Magyar Huszár és Katonai Hagyományőrző Szövetség, valamint a Magyar Hagyományőr Világszövetség létrejötte az emlékhadjáratokra visszakövetkeztethető.

E szövetségek működésének hatása jól nyomon követhető a magyar hagyományőrzés fejlődésében, úgy számos történelmi korszak katonai hagyományőrzésének kialakulása, vagy megerősödése kapcsán, mint más hagyományőrző ágazatok (pl. történelmi gasztronómia), új, a hagyományőrzéshez kötődő foglalkozások (hagyományőrző sajtó kialakulása stb.) illetve mesterségek (pl. páncél- és fegyvergyártás, viseletkészítés stb.) vizsgálatakor. Igaz ez a trianoni határokon belül, és azokon kívül is.

Ezen ismereteknek tehát birtokában vagyunk, és még következtetni is tudunk néhány lépcsőfokot a hogyan tovább és miért kérdésekre válaszolva. Ám azt nem láthatjuk, hogy a Jászberényben 1989. április 3-án felbukkanó forrás, amely hamarosan érré, majd patakká nőtt, s most kisebb folyóként kanyarog a magyar műveltség lankás és kevésbé lankás domborzati viszonyai között – mikor szárad ki, vagy inkább, mikor duzzad nagyfolyóvá, hatalmas tereken áthatoló, meghatározó folyammá. Nem tudjuk ezeket, de ha teszünk annak érdekében, hogy jó irányt vegyen a folyó, szépen-lassan, kezelhetően duzzadjon és folyamként, mintegy „vízerőműként" jó célokat szolgáljon, akkor egyre inkább kirajzolódni látjuk majd a hétköznapi életben is kamatoztatható célokat.

Beírták a nevüket a nagykönyvbe

Akárhogyan is lesz, egy biztos: Közép-Európa legnagyobb katonai hagyományőrző rendezvény-folyama, a 35 településen ünnepelt rendezvénykígyó,

Jászberényből indult negyedszázaddal ezelőtt útjára. Ennek okán a Történelmi Lovas Egyesület tagjai mellett Bolla János és Faragó László neve immár végérvényesen beíródik a magyar kultúrtörténet nagykönyvének abba a piciny fejezetébe, amely a tavaszi emlékhadjáratok történéseit rögzíti az utókor számára, hiszen ők a kezdetnél jelentették a nélkülözhetetlent.

Mert ha nem írjuk le a nagynak gondolt dolgokat, a szépnek hangzó neveket, akkor azok lassan elvésznek a nemzedékváltások lassú mozgásában, semmivé válnak az idők forgatagában. Márpedig ez esetben kevesebb a felmu-

Péterbence Anikó riportot készít Faragó Lászlóval a Tavaszi Hadjáratról. Háttérben dr. Rubovszky András, a Széchenyi Társaság Főtitkára

tatható és egyben követendő példa az utánunk jövőknek. Ezért jelenik meg még ez év őszén a „Huszárkalandok – Vidám időutazás a tavaszi hadjárat és a magyar ízek mentén" – című könyv a Zrínyi Kiadó gondozásában, amelyben ízletes és sehol nem olvasható huszárkonyhás receptek mellett, kalandos történetek közé ágyazottan lesznek majd olvashatóak annak a képződménynek a dokumentumai, amit ma Tavaszi Emlékhadjáratnak hívunk, s amely jászberényiek nélkül – bizony mondom: nem létezhetne.

Fülöp Tibor Zoltán,
a tavaszi emlékhadjáratok
rendezője

Ismét ellobbant egy lámpás
A jákóhalmi Papp-lányok a köz szolgálatában

„Mikor először lépsz az iskolába,
legyen arcodon Jézus nyájassága:
szólítsd köréd a kisgyermekeket,
és símogasd meg kezecskéjüket.

S ha látsz közöttük rútat, rongyosat,
gyermeki arccal búbánatosat,
ismerd meg benn a korán-szenvedőt,
s öleld magadhoz, és csókold meg őt."

A fenti versike nem akárkitől származik: Gárdonyi Gézától, aki maga is tanító volt és lámpásnak nevezte azokat, akik életüket arra tették fel, hogy utat mutassanak a jövő nemzedékének. Alázattal, tisztelettel. A vers címe: *Kezdő tanítóknak*. Játsszunk el a gondolattal: ha most egy évszázaddal később ezt tenné egy pedagógus, mi történne? Előrontana a semmiből egy politikus, s „gaz pedofilt" visítva kinyírná a pedagógust – a demokráciára és a gyerekek érdekére hivatkozva. De amikor a vers íródott, még nem volt 21. század, viszont voltak tanyasi iskolák, ahová a tanulók kilométerekről jártak fagyban, sárban, s elhivatott pedagógusok főzték nekik a forró teát, szárítgatták ruháikat – mielőtt egyáltalán a tényleges tanítói munkát elkezdhették. De erről szebben tudott nálam

Mária, Apollónia és Ilona az 1930-as években

Papp Ilona a fügedhalmi gyerekek között 1952-ben

írni Gyurkó Miklósné, kinek sorait ezeken a hasábokon is olvashattuk korábban. Ő is részese volt a tanyasi tanító életének. Én magam meg tanulóként éltem át ugyanazt.

Azokban az osztatlan tanyasi iskolákban melyeknek a létét a diktatúra időszakában azzal magyaráztak, hogy a magyar kultúrfölény miatt épültek a Horthy-korban. Nem azért hát, hogy ne maradunk hülyék, távol a falvaktól! Meg hogy ott nem volt ének- meg testnevelés óra, meg nem tanultunk oroszt. Érdekes módon nálunk volt ének- és testnevelés óra is, a tanyasi gyerek egyébként is énekelt a családban is, a testét meg nevelte becsülettel. Az oroszt meg a faluban sem tanulták, mert az kötelező volt.

Jákóhalmán három lány nevelkedett a Bercsényi utcai házikóban: Apollónia, Ilona és Mária. Most, hogy Ilona elment közülük, – pillantsunk rá pár mondatban életútjukra. Akik olyan miliőből indulnak, mint ők – természetesnek tartják mások segítését. Amit meg megtanulnak, azt igyekeznek másoknak átadni. Sajnos Mária – a legfiatalabb ment el közülük legkorábban: 82 évesen 2012-ben. Tanító lett, aki a megye másik sarkában – Mezőtúr hatalmas

(folytatás a 22. oldalon)

(folytatás a 21. oldalon)
tanyavilágának csugari tanyasi iskolájában kezdte a pályát. 1956-ban közelebb került. A Jászságban az irdatlan jászkiséri tanyavilágban – Hajmalon – tanított egy évet. Ma már az iskola helye is alig található meg egy dűlőút keresztezésében, és a közelben épült pélyi műútnak sem volt még akkor híre-hamva sem. A következő évet a még ma is szinte megközelíthetetlen Pusztakürtön tanította végig, ahol ma csak egy nagy gödör ásítozik az iskola helyén bokrokkal, gazzal körülvéve. Amikor 2011-ben a hajmali találkozót szervezték – ő már betegen nem tudott azon részt venni, de tudott még róla: néhány hónappal később meghalt. Élete további szakasza már más vidékekhez kötötte. Keresztesi Sándorném ként férje szülőföldjén, Mezőkövesden tanított, majd Monoron. Két gyerekük született: Árpád és Éva. Idős korára Budapestre költöztek. Ilona – a középső lány – idén halt meg 86 évesen. Ő is tanító lett, aki a műutaktól távoli, kötött talajú jásztelki Fügedhalmon (Sziken) tanított 1951-től, majd a következő évtől a jákóhalmi határ Varjasi iskolájában, ahol kilenc éven át nevelte a környék gyerekeit, míg egyre romló hallása miatt 33 évesen nyugdíjba nem került 1961-ben. Így lett tanítóm nekem is. Így emlékezett vissza 1997-ben: *„Rendeztünk az iskolásokkal és a fiatalsággal évenként egy vagy két alkalommal színi előadást. A bevételt minden alkalommal az iskola szépítésére, gyarapítására fordítottuk. A felnőttek évente egy-két alkalommal bankettet rendeztek. Elbeszélgettünk, átnézték az újságokat, volt szó a múltról, a nagyon nehéz jelenről és a részükről kilátástalan jövőről. Nagyon szerették az iskolát, segítettek minden adandó alkalommal, még anyagiakkal is.*" Apollónia – ki édesanyja nevét kapta, – boldogan él ma is 87 évesen lányával,Magdival, unokáival, dédunokáival, és 66. éve férjével, Nagy Józseffel. Ő ugyan nem lett pedagógus – fiú nem lévén a testvérek között, mint legöregebb végezte a házi gazdaságban a legnehezebb fizikai munkát is, mégsem maradt ki sem a tanyasi életből, sem a lelki gondozásból. Amikor férjhez ment, párja a kapitányréti családi fészekbe vitte, és ott húztak le pár évet. Később a tsz-ben egyre jobban kivette részét a kirándulásszervezésekből a hortobágyi lovas játékokra, a budapesti mezőgazdasági kiállításokra. Szervező munkája csúcsát azonban az jelentette, amikor húsz éven át vezette a mátraverebélyi Szentkútra a zarándoklatot. Mellette pedig aktívan részt vett a kertbarát kör munkájában, amelyet a lánya vezet nagy sikerrel immáron másfél évtizede. A lánya meg átvette tőle a szentkúti zarándoklat vezetését. Mert akik szeretnek másokért dolgozni, azok így érzik jól magukat! A két elhunyt néptanító Papp-lány emlékét pedig megőrizzük: volt tanítványai.

Fodor István Ferenc helytörténeti kutató

„Járjá' úgy, mint a szen'györgyi legíny!"

Zoltán bácsi – a jászjákóhalmi honismereti szakkör alapítója szabad idejében esténként a Lila Kuckóban kártyázgatott Palyával, a fő partnerrel. Nem mindenki tudta játszani a darlit – vagy valami hasonló nevű játékot, amit noha gyakran mellettük ültem – soha nem tanultam meg. No, nem is akartam, de elkvatyerkáztunk ott. Merthogy a Lila Kuckó a művelődési ház büféje volt; mondhatni, hogy ez a munkaidő része volt egy szakkörvezetőnek, meg egy kultúrigazgatónak. Kártyázás közben persze mentek a fricskák a másik fél felé: *„Palya, hogy vitt vóna fel Gagarin, oszt rakott vóna ki a hódvilágra!"*

„Lábakat felemelni!"– jött a válasz, mely azt jelentette, hogy az öreg mindjárt gurítani fog, – azaz egy jó nagyot hazudni. De hát ők már fél szavakból is megértették egymást, mint amikor elköszöntek. Zoltán bácsi aképpen búcsúztatta Palyát: *„Na, hogy járjá' úgy, mint a szen'györgyi legíny!"* S mivel ők mindketten tudták, hogy hogy járt a „szen'györgyi legíny"– annál inkább, mert Palya meg onnét hozta a nejét –, így nekem esélyem sem volt, hogy megtudjam, ha meg nem kérdezem.

Az egyik alkalommal aztán rákérdeztem Zoltán bácsira. A válaszon annál jobban meglepődtem, mert kiderült, hogy az bizony éppen a közvetlen kertszomszédom volt. Béla bácsi hajdan – még Béluska korában – Alsószentgyörgyről jött össze valahogy Ágnyis nénivel, aki akkoriban még csak Ágneska volt. A legíny toronyiránt járt a lyányhoz Szentgyörgyről Jákóhalmára. Úgy is megvolt jó néhány km, még ha nem 25 is, mintha körül jött volna a műúton – ha egyáltalán megvolt már a 32-es út elődje valamikor 90 évvel ezelőtt.

Az egyik alkalommal disznótor volt a lyányéknál, ahová természetesen hivatalos volt a legíny is. El is indult az böcsülettel, de akkoriban még igazi telek voltak: ahogy a jász ember mondja *„hegyes faszú szél"* böködte az ember ábrázattyát Szibéria felől, kotorta a havat, s olyan köd volt, hogy az orrukig sem lehetett látni. A legínyt meg – talán a rá váró lyányra, meg a jó zsíros disznótorosra is gondolva – elkapta az „apró szorgalom" –, nem volt mit tenni: le kellett kuporodni egy kis helyet csinálni a disznótorosnak. Ez meg is történt, miután körbetaposta a terepet a méteres hóban, s megkönnyebbülten továbbindult. Aztán megérkezett. Haza! Ugyanis az útirány megszakítása közben megfordult, és visszszagyalogolt Szentgyörgyre. A lyány meg hiába várta az udvarlót ezen az estén.

Persze kitudódott a dolog, így aztán Béla bácsi haláláig nem szabadult ama viharos éjszaka eseményeitől. De ha Béla bácsi netán még jobban eltévedt volna – az én mesém is tovább tartott volna!

Durbints sógor

Verselő jászok

JELLEM EREKLYÉK

Hová lettek a családi ereklyék ?
Tűnt korokból lélegzik a festék.

Élő vérből alvad gyászálom
a tiszta felöltőn,
halvány magánnyal szárnyal
túl minden emberöltőn.

Dacol idővel, hogy a név, mit büszkén visel,
ne robogjon céltalan az esti
gyorssal el.

Hová lettek a családi ereklyék?
Apáról fiúra,
anyáról lányra
örökli minden
nemzedék.

Létünk alfája és omegája a
kopott, zizegősárga,
évszázadok illatát ontó
emlék.

Mit ad ?
Tartást, múltat,
szellemet.
Tálcán kínálja
a jellemet.

Lehunyom szemem
rám néz egy régi vágású úr, ki
csókjával leheli neje
csipkébe bújtatott kezét.
Ükapa rendelte meg
a családi varázst,
a Mester festményét.

Idill.
Egyszerű pillanat,
lélek és kép
összhangjában
életre kel a
hátrahagyott,
gondosan címzett
hagyaték.
E relikviákban családok múltja időzik,
s szellemképüket az utódok őrzik.

Utasi Hajnalka

Ők így látják a Lehel kürtjét

Idén tavasszal immár harmadik alkalommal volt lehetősége a Jászságban élő fiataloknak megvallani, mit is gondolnak jász mivoltukról. A Jászok Egyesülete és a Jász Múzeum által kiírt *Így látom Lehel kürtjét* című pályázatra jelentkezőknek most egy kicsivel nehezebb volt a feladatuk, hiszen a jászok ereklyéjéről, Lehel kürtjéről kellett méltóképpen megnyilatkozniuk. Az elkészült alkotások a Jászok Egyesülete facebook közösségi oldalán jelentek meg, s bárki által megtekinthetőek.

Csoportkép a nyertesekkel a Városházán Jakus Donát, dr. Dobos László, Krasnyánszki Barbara, Baranyi Anna, Nádasdi Bálint, Fábián-Rigó Bernadett, Hortiné dr. Bathó Edit. Fotó: Farkas Kristóf

Mondják, a jász ember hallgatag. Valóban, a pályázók közül sokan választották, hogy szavak helyett beszéljenek helyettük a képek. Kivételes látásmódon mutatták meg gondolataikat azok, akik ezt a kifejezésmódot választották. Mellettük még sokan és sokféleképpen mondták el és mutatták meg, hogy ők hogyan látják Lehel kürtjét. A pályázatok értékélésénél sok más mellett szempont volt az egyediség, az ötletesség és az, hogy emlékezetes legyen az alkotás, legyen az fotó, novella vagy akár vers. A díjak a kiírásnak megfelelően – három kategóriában kerültek kiosztásra. A bírálók díjazták a pályázókat két korosztályban, és az őket felkészítő tanárokat is, kiknek odaadó munkája nélkül bizonyára kevesebb pályamű született volna. A 12–14 éves korosztály munkái közül nehéz volt választani a bírálóknak. Annak ellenére, hogy a pályázók még csak általános iskolások, meglepően éles, okos és értékes gondolatokat osztottak meg velünk. A kategóriában 3. helyen végzett **Jakus Donát,** a jászberényi Nagyboldogasszony Kéttannyelvű Katolikus Általános Iskola, Gimnázium, Szakközépiskola tanulója, aki 12 éves, és írása szerint számára a kürt az összetartozás és a szabadság jelképe. Szintén a jászberényi Nagyboldogasszony Kéttannyelvű Katolikus Általános Iskola, Gimnázium, Szakközépiskola tanulója a 14 éves **Krasnyánszki Barbara,** aki a 2. helyezett lett. Ő frappánsan, versbe szedve mondja el egy álmát, mely akár lehetne sokak álma is. Mondják, ki korán kel, aranyat lel, és ez igaz a kategória első helyezettjére is, aki a legelső volt a pályázók közül. A 13 éves, a gyöngyösi Felsővárosi Iskolában tanuló **Nádasdi Bálint** február 10-én írt a Jászok Egyesülete üzenő falára egy verset, mellyel az első díjat érdemelte ki. A 15–18 éves pályázók jobbára fotókat küldtek, kifejezve ezzel az érzéseiket, gondolataikat. A sokatmondó, számos értéket hordozó művek közül nehéz volt választani a bírálóknak, főleg, hogy több korábbi és díjat nyert pályázó is részt vett a küzdelemben. Végül a 3. helyre került a 15 éves **Baranyi Anna** fotómontázsa, az alkotás sokszínűsége miatt, melyben egyszerűen, de kifejezőn jelenik meg Lehel kürtje. A képzeletbeli dobogó ezüstérmese a 18 éves **Fábián-Rigó Bernadett,** aki a jászberényi Nagyboldogasszony Kéttannyelvű Katolikus Általános Iskola, Gimnázium, Szakközépiskola tanulója, szintén fotóval pályázott.

A nyertes alkotásnak a sok mű közül valami egyedi jellemzővel ki kell emelkednie. A jászárokszállási Széchenyi István Általános Iskola 15 éves tanulója, **Zentai Vivien** készítette fotó egy igazán különleges látásmóddal megörökített kettős portré. Így ez a pályamű lett méltó arra, hogy az első helyet kapta.

A pályázó diákok mellett elismerés illeti azokat a felkészítő tanárokat, akik időt és energiát áldozva segítséget nyújtottak tanítványaiknak a pályázat elkészítésében. Köszönjük áldozatos munkájukat, kiemelten a Jászberényi Nagyboldogasszony Kéttannyelvű Katolikus Általános Iskola, Gimnázium, Szakközépiskolában tanító **Csirke Mária** és a Jászsági Általános Iskola Belvárosi Általános Iskolai Tagintézményében tanító **Csomorné Csíbor Ildikó** fáradozását.

Köszönjük minden pályázónak, hogy elkészítették és benyújtották pályaműveiket!

Az elismerések átadására 2014. június 6-án, pénteken délután került sor a jászberényi Városháza tanácstermében. A díjazott diákok és tanárok munkáját értékes számítástechnikai eszközökkel és könyvekkel ismerték el a kiírók.

A Jászok Egyesülete és a Jász Múzeum köszönetet mond az egyesület két tagjának, Galyó Tündének (Budapest), aki a pályázati kiírást gondozta, és Kovács Béláné Pető Magdolnának (Jászfényszaru), aki szervezési munkában segített.

Dr. Dobos László,
a Jászok Egyesülete ügyvivője

Az Így látom a Lehel-kürtjét pályázat nyertes pályaművei

Nádasdi Bálint
A jászok kürtje, Lehel kürtje

Kalandoztak a magyarok, jártak erre és arra,
Ezer éve sok bajt hoztak füringre, meg bajorra.
Eljutottak Burgund-földre, s nem állt ellen a Rajna,
Mentek délre vagy kilencszer, s húszszor el napnyugatra.
Fergetegként támadottak, rémületet okozva,
Több száz vitéz, mindenkinek kezeiben szablya.
Lovaikon nemez kötény, fegyverzetük fémkopja,
A vitézt védte páncél inge, tőre, íja, jó kardja.

Történt egyszer, 55-ben kilencszázas év ölén,
Forrón izzott minden éppen, augusztusnak reggelén.
Négy-ötezer főnyi német védett bajor földeket,
S gondolták, hogy megállítják majd a hős vitézeket.
Járt már arra korábban is Lech-mezején, Augsburgba
Lehel vezér, Súr vitézzel és a nyalka Bulcs harka.
Összecsaptak, nagy csata volt, feketéllt az ég alja,
Tízezer fős magyar sereg a németet támadta.

Forrott a lég, ló nyerített, vitézeknek a kardja,
Nehéz vason pengett, csattant, fülsiketítő zaja.
Suhant az íj, hangja orkán, árnyékot vetett földre,
Véres füvön ott a sok nyom, német-magyar ment ölve.
Fáradt Súr már, fárdat Bulcsú, s nem volt erő Lélben sem.
Konrád császár, Ottó király körbevette erősen.
Elfogták és megsebezték Hős vitézek kötözve,
Német fogság – magyar bánat, Konrád császár öröme.

„Most meghaltok, magyar kutyák, ám lássátok ki vagyok,
Választhattok halálnemet, olyat, amit akartok."
Ám a három hős nyugodt volt, Lehel szólalt meg gyorsan:
„Ha kürtömet megfújhatom, válaszolunk majd nyomban."
Add hát kürtjét, hadd fújja meg, légyen ahogy akarta."
Szolga hozta a csont kürtöt, s Lehel kezébe rakta,
De mielőtt hangot csiszol, császárt fején suhintja!

„Előttem fogsz járni most már, szolgám leszel örökre!
Másvilágba így előttem, s általam beköltözve!" – kiált Lehel, mert a monda ezt tartotta a korba.
S az ütéstől eltört a kürt, s lett egyszeriben csorba.
Így történt ez, vagy tán máshogy? Ne tudja már senkise.
De én hiszem, Lél ezt tett, volt hozzá nagy ereje!
Ma e Kürt a jászok tárgy, mindenki már láthatja,
S emlékezhet az időkre, magyarok kalandjára!

Nem jász vagyok, nem ott élek, de magyarként vállalom:
Ezt a kürt a hazám része, múltja ott a vállalom.
Büszke vagyok, büszke magyar, ki e mondát nem ismeri,
S hős lehelnek vitézsége lelkem átmelengeti.!

(A vers első helyezést nyert a Jászok Egyesülete és a Jász Múzeum Így látom a Lehel kürtjét című pályázatán.)

Zentai Vivien díjnyertes fotója

LAPZÁRTA

Rendszeres és alkalmi szerzőink figyelmébe ajánljuk, hogy a következő lapszámunk 2014 június végén jelenik meg. A kéziratokat és a fotókat elsősorban CD-n és e-mailen legkésőbb 2014. július 31-ig kérjük eljuttatni a szerkesztőségbe.

REDEMPTIO
A jász és kun települések honismereti lapja
Megjelenik kéthavonta
Kiadja a Jász Múzeumért Alapítvány
Felelős szerkesztő: Hortiné dr. Bathó Edit
A szerkesztőbizottság tagjai:
Bugyi Gábor, Farkas Kristóf Vince,
Kókai Magdolna
Előkészítési munkák: Bugyi Gábor
A kiadó és a szerkesztőség címe:
5100 Jászberény, Táncsics M. u. 5.
Tel./fax: 57/502-610
E-mail: jaszmuzeum@gmail.com
www.jaszmuzeum.hu
ISSN 1218-9553
Nyomdai előkészítés: ARTANDER Kft.
Nyomda: Signal-Print Kft. Jászberény
www.artander.hu – www.nyomdasz.hu